

Η ΦΥΣΙΣ

ΑΙ ΨΥΧΙΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ Ἡ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ

Ν τῇ παιδικῇ πάσῃ φυλῆς περιόδῳ, πᾶν γεγονός ἀνέλπιστον καὶ σπάνιον ἐν τε τῷ οὐρανῷ καὶ τῇ γῇ ἐθεωρεῖτο ὡς τι ὑπερφυσικόν. Αἱ ἐκλείψεις, οἱ κομήται, τὰ μετέωρα καὶ ἄλλα σπάνια μετεωρολογικὰ φαινόμενα ἦσαν ὑπερφυσικοὶ οἰωνοὶ

ἢ παρεμβολαὶ ἀπ' εὐθείας τοῦ θεοῦ. Ἄλλ' ἡ πρόοδος τῆς γνώσεως σαφέστερον εἶπερ τι ἄλλο ἔδειξεν, ὅτι πάντα ταῦτα τὰ φαινόμενα, ὅσον μυστηριώδη καὶ ἂν ᾖσιν, ἀποτελοῦσι μέ-

ρος τῆς ὅλης ἐν τῇ Φύσει τάξεως, ἀλλὰ ἰσχυρῶς δὲν εἶναι ὑπερφυσικά, ἀλλὰ φυσικά. Πρὸ τινῶν εἰτέτι ἑκατοντάδιον ἐτῶν, πολλὰ τῶν θαυμάτων τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἀνακαλύψεως θὰ ἐταξινόμοῦντο ὡς ὅλως ὑπερφυσικά. Ἡ διὰ τοῦ τηλεγράφου γνῶσις τῶν πρὸ λεπτῶν μόλις ἐν τῇ χώρῃ τῶν ἀντιπόδων γενομένων, ἡ ἀκρόασις ἢ καὶ ἀνταλλαγὴ σκέψεων μετὰ φίλου, ἐνῶ αὐτὰ τε σκιῶντα καὶ θάλασσα ἠχῆσσαν ἀποχωρίζουσιν αὐτόν, ἵνα μὴ ἀναφέρωμεν τὴν δι' ἀσυρμάτου τηλεγράφου διαβίβασιν ἰδεῶν, ἢ ἀναπαραγωγὴν ἀντικειμένων μὲ ἰλιγγιώδη ταχύτητα κινουμένων καὶ τόσα ἄλλα, θὰ ἐθεωροῦντο ἀδύνατα καὶ συνεπῶς θαύματα.

Ἄλλ' ἡ περὶ τοῦ φυσικοῦ ἀντίληψις ἡμῶν αὐξάνει κατ' εὐθὺν πρὸς τὴν αὐξήσιν τῶν ἡμετέρων γνώσεων λόγον, οὕτως ὥστε εἰς ὄντα μὲ μεγαλυτέραν σχετικῶς γνῶσιν, τὰ ἡμῖν ἀδύνατα νὰ ᾖσιν ὅλως φυσικά. Τὰ θαύματα ὡς ὁ Αὐγουστίνος καὶ πλείστοι τῶν μετ' αὐτὸν θεο-

Αἱ ἀρκτικαὶ χῶραι ἐουχνάζοντο ἀπὸ Μαρμούθ.

λόγων απεφάναντο δὲν παρβαίνουσι τὸν νόμον τῆς Φύσεως, ἀλλ' εἶναι πέραν τοῦ ἡμῶν γνωστοῦ ἕξ αὐτῆς. Δὲν δυνάμεθα νὰ δικαυώμεν λοιπὸν τὴν ἀπὲρὴν διακριτικὴν μεταξύ τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ ἢ τοιοῦτου πρὶν ἢ τύχῳσι γνωστά πάντα τὰ ἐν τῇ Φύσει. Ἐν ἡ δὲ περιπτώσει ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἀφικνεῖται πρὸ τοῦ πελωρίου σινικοῦ τείχους, δι' οὗ ἀδυνατεῖ νὰ εἰσὴν δίοδον, τοῦτο οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ ἢ ὅτι εἰς τὸ ἀντιπερὲν τοῦ τείχους κεῖται ἡ μήπω διερευνηθεῖσα χώρα, τὸ ἀγνωστον τοῦτο μέρος τῆς Φύσεως. Οὕτω δὲ ὅσον θκυμκσιώδη καὶ ἀνέλπιστα ὡς φαινόμενά τινα, ταῦτα θάττον ἢ βραδύτερον θὰ τύχῳσι τῆς οἴας δει εἰσηγήσεως καὶ θὰ ἐμπεριληφθῶσιν εἰς τὸ εὐρὸν τῆς Ἐπιστήμης κράτος.

Οὐδὲ δυνάμεθα ἕξ ἄλλου νὰ περιορίσωμεν τὰς σκέψεις ταύτας εἰς τὸ ὄρατὸν μόνον Σύμπαν. Ἡ εὐρεῖα αὕτη συνιδεῖ τῶν ἀποτελούντων τὴν ὅλην τάξιν τῆς Φύσεως φαινομένων δὲν καταλήγει εἰς ἀπότομον ὅλως συμπέρασμα, καθ' ἡν περιστάσειν ἢ διὰ τῶν παρόντων ὀργάνων τῆς αἰσθήσεως κατὰληψις αὐτῶν καθίσταται ἀδύνατος. Ἡ ἐπιστῆμη ἤδη ἀναγνωρίζει τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀνεπαίσθητου, ἀδιοράτου, ἀβκροῦς, ἀπειρώς ἀρχιού φωτεινοῦ αἰθέρος— τοῦ ἀοράτου τοῦτου τύπου τῆς ὕλης— ἀνακαλυφθέντος ἀνεξαρτήτως τῶν αἰσθήσεων ἡμῶν συμπερασματικῶς μόνον. Τοιαύτη τις ὑποβολή, ὑπαινιγμός τις τοιοῦτος θὰ ἐθεωρεῖτο, ὡς ἐπιστήμων τις συγγραφεὺς παρετήρησε καὶ δικαίως, ὡς ἰσχυρὰ τις ἐκδήλωσις παραφροσύνης. Ἡ μέχρι τοῦδε ὅμως περὶ αἴγει ἡμᾶς, ὅπως πιστευώμεν ὅτι ὅ,τι δὴποτε ἀγνωστον καὶ περίπλοκον ἀντιμετωπίσῃ ἡμᾶς ἐν τε τῷ ὄρατῷ καὶ ἀοράτῳ Σύμπαντι, οὐδέποτε θὰ ἀφιεμὴς εἰς τὸ ἔριον τοῦ φυσικοῦ καὶ οὐδέποτε θὰ περιέλθωμεν εἰς διανοητικὴν σύγχυσιςιν δι' ἀνεκαλύψεως χάους ἀντὶ τάξεως. Εἰς τὸ κέντρον ὡς καὶ εἰς πᾶν ἄλλο μέρος τῆς πανταχόσε ἐπεκτεινομένης ἀπεριορίστου σφαιρας τῆς Φύσεως διέπει ἡ ἀνεκλάλητος ὑπερτάτη σκέψις, ἣ τις μόνη δύναται νὰ ὀνομασθῇ ὑπερφυσική. Καὶ αὕτη ἡ λέξις «φαινόμενον» δηλοῖ τι δυνάμενον ν' ἀνάγῃται ὑπὸ τὴν σφαιρὴν τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς λογικῆς καὶ συνεπῶς οὐκ ὑπερφυσικὸν τι. Τὸ ὑπερφυσικὸν οὐδέποτε δύναται ν' ἀποτελέσῃ θέμα παρατηρήσεως ἢ καὶ ἐπιστημονικῆς ἔρευνας. Ὅ κτίστης αἰεὶ ὑπερέχει τοῦ κτίσματος.

Σφραλλόμεθα λοιπὸν προφανῶς, ὡς ἐν τοῖς ἀνω δέδεικται, ὀμιλοῦντες περὶ ὀπτασιῶν καὶ ἄλλων πνευματικῶν φαινομένων ὡς ὑπερφυσικῶν. Ταῦτα δὲν ἀνάγονται ποσῶς πέραν τῆς Φύσεως ἀπάσης, ἀλλὰ τῆς καθ' ἡμέραν, τῆς συνήθους μόνου πείρας.

Τούτων ἀπαξ δούθεντων, ἐγείρεται ἡ ἐρώτησις, ἂν ἦναι ἕξιον νὰ καταδραπανώμεν τοσοῦτον

πολύτιμον χρόνον ἐπὶ θεμάτων ὑπὸ μὲν τοῦ κόσμου μέχρι ἐσχάτων ὡς ἀπομεινάρων δεισιδαιμονίας καταδεδικασμένων, ὑπὸ πολλῶν δὲ ἔτι καὶ νῦν οὕτω πως θεωρουμένων. Μάλιστα εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἀπὸ τίνος παρατηρεῖται αὐξάνουσα τις καὶ σημειωμένη ἀλλαγὴ ἐν τῇ γνώμῃ πολλῶν περὶ τὴν ἐπιστήμην ἀσχολουμένων, ἕξ ἄλλου ὅμως ἡ ἐπιστῆμη ὡς ὅλον τι λαμβανομένη μετὰ μομφῆς παρακολουθεῖ τὰς ψυχικὰς ἐρευνας, θεωροῦσα τοὺς ὀπκδούς αὐτῶν εὐπίστους δεισιδαίμονας καὶ κατὰ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνισορρόπους. Ἄλλὰ τί σημαίνει, παρακαλῶ, ἡ λέξις δεισιδαιμονία;

Ὁ αἰδ. Charles Kinsely ἐν τινι συνδιαλέξει αὐτοῦ ἐν τῷ βασιλικῷ τοῦ Λονδίνου Ἰνστιτούτῳ, ὥρισε τὴν λέξιν (δεισιδαιμονία) ὡς «φόβον τοῦ Ἄγνωστου». Τοῦτο βεβαίως εἶναι τὸ σύνθημα τῆς δεισιδαιμονίας ἀποτελεσματικῆ ἀλλὰ δὲν εἶχε τοῦ Ἄγνωστου τὸν φόβον, καίτοι ὡν δεισιδαίμων, ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνας δοξάζων, ὅτι ἐκάστη κοιλὰς καὶ ἐκαστον δένδρον εἶχε τὴν σχετικὴν αὐτῷ νύμφην, ἣς ἢ βοήθειαν ἢ δύνάτη νὰ ἐξασφαλίσῃ δι' ἰδιαιτέρων τιμῶν. Ὡστε, ὡς καταφαίνεται, ὁ ὄρισμός οὗτος ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ εἶναι ἀκριβής. Ἡ δεισιδαιμονία, ἀκριβέστερον εἰπεῖν, δύναται νὰ ὀρισθῇ ὡς πίστις, μὴ συνάδουσα τοῖς γεγονόσι ὡς πίστις εἰς πράγματα, ὅπου οὐδεμίαν ὑφίσταται σχέσις μετὰξὺ τοῦ αἰτίου καὶ τοῦ ὡς ἀποτελέσματος ὑποθετιμένου. Γεγονός τι ὅλως ἀσήμενον ἐπακολουθεῖται ὑπὸ ἀποτυχίας ἢ δυστυχίας τινός, συνεπῶς τοῦτο θεωρεῖται ὡς οἰωνός κακός. Οὕτως ἡ τυχαία ὅλως συντυχία εἶναι διὰ τὸν δεισιδαίμονα νόμος φυσικός. Τὴν τοιαύτην τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ ἐνέργειαν ἢ μᾶλλον συνήθειαν δὲν εὐρίσκομεν μόνον παρὰ ταῖς ἀρχαίαις κοινωνίαις, ὡς τῇ ἑλληνικῇ καὶ ῥωμαϊκῇ, ἀλλὰ καὶ μετὰ παρέλευσιν 20 ὄλων αἰώνων παρὰ τῇ τυγχρὸν πεπαιδευμένῃ τοιαύτῃ. Οὐδ' εἶναι αὕτη περιορισμένη τοῖς ἀμαθέσι καὶ εὐπίστοις ἀπλοϊκοῖς. Ὁ πολὺς Βολταῖρος, λέγεται, ὅτι ἀπεχώρησέ ποτε ἐκ φιλικῆς συναναστροφῆς ἀκούσας κρωγμῶν κόρακος.* Οἱ καλοὶ καὶ οἱ κακοὶ αἰωνοὶ διέπυσι τὴν σήμερον τόσον ἐν ταῖς Ἰνδίας, ὅσον καὶ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τῶν Καيسάρων καὶ παλαιότερον. Αἱ δεισιδαιμονίαι εἶναι ἡ ἀπαγωγὴ, ἡ δέσμευσις τοῦ Λογικοῦ, ἀνελεύθερός τις καὶ ἀβάσιμος πίστις. Ἄλλ' ὅπου ἡ ἐπιστῆμη, ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθέρου καὶ ἀνεξαρτητήτου, φέρ' εἰπεῖν, διερευνησεως ἔρχεται ἐγγὺς πρὸς τὴν θύραν, ἡ δεισιδαιμονία ἀποδιδρασκεῖ διὰ τῶν παραθύρων. Οὕτω δὲ θέλοντες νὰ

* Ἐν Τουρκίᾳ πολλοὶ ἀποφεύγουσι τὴν ὄδοιπορίαν κατὰ τὴν Τρίτην, ὡς ἀποφράδα δὴθεν ἡμέραν τῆς ἐδομάδος.

ἀππλαχθῶμεν τῶν εὐθῶν καὶ ἐπιβλαβῶν δεισιδαιμονιῶν, ἀνάγκη πᾶσα ὅπως ἐπενέγκωμεν τὸ ζῆρον καὶ καθαρὸν ἐπιστημονικὸν φῶς.

Πῶς λοιπὸν δύναται ἡ ἐπιστημονικὴ τῶν ψυχικῶν φαινομένων ἔρευνα νὰ θεωρηθῇ ὡς δεισιδαίμων παραφροσύνη; Δύνεται βεβαίως νὰ ὑφίσταται διαφορὰ γνώμης, ὡς πρὸς τὴν ἐξήγησιν τῶν φαινομένων καὶ ὡς πρὸς τὸ βᾶρος τῶν ἀναγκασιούτων πρὸς μονιμοποίησιν ὀρισμένων τινῶν συμπερασμάτος τεκμηρίων ἀλλ' οὐδεὶς ἀρνεῖται τὴν ἀνάγκην ἐρεῖνης, οὐδὲ δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι πολλοὶ ἐνδελεχεῖς καὶ δραστήριοι ἐρευνηταὶ ἔχουσι πεισθῆ περὶ τοῦ ἀληθοῦς πλείστων ἐκ τῶν πνευματικῶν ἢ ψυχικῶν φαινομένων. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ μομφὴ τῆς δεισιδαιμονίας ἐπιβαρύνει μᾶλλον ἐκείνους, ὡν ὁ ὕβριστικός καὶ παράλογος τρόπος παρακωλύει αὐτοὺς τοῦ νὰ μὴ πιστεύωσιν εἰς πράγματα συνάδοντα μὲ τὰ γεγονότα. Οὕτοι εἶναι τῷ ὄντι δεισιδαίμονες καὶ οὐκ οἱ ἀδίκως ὑπ' αὐτῶν σαρκαστικῶς σκεπτόμενοι.

Κοινὸν ἐπιχείρημα τῶν ὑποστηρίζοντων τὸ ἀδύνατον τῶν ψυχικῶν φαινομένων εἶναι, ὅτι ἡ ἀναπαραγωγὴ αὐτῶν τυγχάνει ἀδύνατος, ὅπως ὁ ἀντιλέγων κύριος πεισθῇ περὶ τῆς ἀληθείας τούτων. Ὁ οὕτω διανοούμενος παρακλήσια πᾶσχει μὲτὸν ἀρνούμενον τὴν πτώσιν ἀερολίθων. Πάντες οἱ ἄνθρωποι βεβαίως δὲν εἶδον τὴν πτώσιν αὐτῶν καὶ ὅμως ὄλοι οἱ πεπαιδευμένοι ἀνεξικρέτως πιστεύουσι εἰς τοῦτο ἀκραδάντως. Πῶς τοῦτο; Ἄπλως διότι ἄλλοι τινες ἀξιόπιστοι εἶδον τὴν πτώσιν αὐτῶν. Τὸ παράδειγμα τοῦ πυροειδοῦς σφαιρώματος (fire-ball or globe lightning) καθιστᾷ τὸ ζήτημα σαφέστερον. Ἐπειδὴ διὰ τῶν ἰσχυροτάτων ἠλεκτρικῶν μηχανῶν δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀναπαραγάγωμεν τοῦτο, φιλόσοφοι τινες προέβησαν μέχρι ἀρνήσεως καὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τοιοῦτου φαινομένου. Ἄλλ' ὅπως λέγει ὁ Arago ἀποῦ θὰ κταντήσωμεν ἀρνούμενοι τὴν ὑπαρξίν παντός ὅπου ἀδυνατοῦμεν νὰ ἐξηγήσωμεν; Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀξιόπιστων μαρτυριῶν εἶναι τοσοῦτος, ὥστε νὰ καταπέσῃαι λογικὸν ὄν περὶ τοῦτου ἐνδιαφερόμενον. Ἐπάρχουσι βεβαίως πλείσται ὅσαι μεγαλοποιήσεις μὴ ταῦτα ὅμως ἢ ὑπαρξίς τοῦ πυροειδοῦς σφαιρώματος εἶναι πέραν πάσης ἀμφιβολίας. Τὰ ὡς ἀνω ὑπὸ τοῦ Professor Tait λεχθέντα δύναται κάλλιστα νὰ ἐφκρυσθῶσι καὶ ἐν τῇ ψυχικῇ ἐρεῖνῃ. Ἀνεμφιβόλως πλείσται ὅσαι ἐσφρακμένοι παρατηρήσεις ἐγένοντο ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ—τοῦθ' ὅπου λεκτέον καὶ περὶ τῆς ἀρχικῆς περιόδου ἄλλων ἐνδιαφεροσῶν πρὸς τὴν γνώσιν μας προσθέσεων— τὸ ἀληθὲς ὅμως τῶν ψυχικῶν φαινομένων εἶναι ἀναμφίλεκτον.

Τῇ ἀληθείᾳ τὸ λογικὸν μας οὐδὲν παραδεχεται μὴ ἐφκρυσθῆμενον ἐτοιμῶς εἰς τὸ ὅλον τῆς γνώσεως μας οἰκοδόμημα. Καὶ τὸ κυριώ-

τερον ἕως ἐμπόδιον εἰς τὴν γενικὴν ἀποδοχὴν τῆς ἀληθείας τῶν ψυχικῶν φαινομένων ἐγκραται ἐν τῇ ῥοπῇ ἡμῶν νὰ μὴ παραδεχθῶμεν ὡς ἀληθῆ τὴν πείραν τῶν ἄλλων, ὅσον ἀξιόπιστοι καὶ ἂν ἤθελον εἰσθῆναι, νὰ περιφρονήσωμεν αὐτὴν ἐκ προκαταλήψεως. Αἱ σπουδαῖαι τοῦ Sir William Crookes ἐν τῇ σφαιρᾷ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν παρατηρήσεις ἐγένοντο καὶ εἰκότως ὑπ' ὄλων τῶν εἰδῶν παραδεχταί, ἐνῶ αἱ ἴσης, ἂν οὐκ ὑπερέτας ἀξίαι, ἐν τῷ κλάδῳ τῶν ψυχικῶν φαινομένων ἐρευναι αὐτοῦ, οὐ μόνον δὲν ἔτυχον τῆς οἴας ἐδει ἐπιδοκιμασίας, ἀλλὰ καὶ περιεφρονήθησαν ὡς ἀνάξιστοι σοφραῖς προσοχής. Βεβαίως αἱ ἐν τῷ πρώτῳ κλάδῳ ἐρευναὶ ἦσαν μᾶλλον προσιταὶ διὰ πειραματισμῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς δευτέρας περιεμενέτο ἀναβολὴ κρίσεως ἀπὸ ἀνδρας ἐπιστήμονας, οὐκ ἢ δὲ καὶ περιφρονήσεις.

Ἡ μέχρι ἐσχάτων λίαν εὐγενὴς (ἐννοεῖται δ' οἰκθρὴν ἀρνητικῶς) ἀποδοχὴ τοῦ ὑπνωτισμοῦ ὑπὸ τῶν θερμύτων τοῦ Ἀσκληπιουῦ ἔστω παράδειγμα τῆς ἀλλοκότου μαωρίας, εἰς ἂν δύναται νὰ ὑποπέσῃ ἡ ἐπιστῆμη, ὅταν ἐν τῇ ἀντιλογίᾳ αὐτῆς ἐρείδηται οὐκ ἐπὶ μαρτυριῶν, ἀλλὰ προκαταλήψεων.

Οὐδεὶς εἶναι παντογνώστης καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τόσα νέα πράγματα, ὡς ἀδύνατα θεωρηθέντα, περιήλθον εἰς γνώσιν ἡμῶν, ὥστε νὰ καταστήσῃ ἀναγκαίαν τὴν μάθησιν τοῦ σοφοῦ ἐκείνου λογίου τοῦ περιφανοῦς φιλοσόφου Sir John Herschel, εἰπόντος: «the natural philosopher should believe all things not improbable, hope all things not impossible», ἢτοι ὁ φυσιοδίφης πρέπει νὰ πιστεύῃ πᾶν οὐκ ἀπίθανον καὶ ἐλπίζῃ πᾶν οὐκ ἀδύνατον.

Anatolia College, Μερζιφουῦ.

ΑΒΘΝΙΔΑΣ Μ. ΚΑΖΕΖΟΓΛΟΥ

ΠΙΚΡΑ ΛΟΓΙΑ

* Πρὶν ἐπιχειρήσῃ νὰ συμβουλευσῇ ἄλλον, σκέψου, ὅτι ἄλλοτε πολλοὶ ἔχασαν τὰ λόγια τους μὲ τὸ νὰ συμβουλευσούν καὶ σέ.

* Ἄλλως τε ὁ πειτικώτερος σύμβουλος εἶνε ἡ πείρα.

* Ἡ καρδία ποτὲ δὲν ἀπατάται, γνωρίζει ποῦ καὶ πῶς θὰ μοιράσῃ τὴν ἀγάπην της. Ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς της εἶνε ὁ νοῦς.

* Ὅταν ὁ νοῦς εἰσέλθῃ εἰς τὰ μυστικά τῆς καρδίας, ὀμοιάζει μὲ τὸν τραπεζίτην ποῦ ζητεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τοὺς θησαυρούς μας.

* Ὅμιλεῖ διὰ τὸ ἰδικὸν μας συμφέρον, καὶ φροντίζει διὰ τὸ ἰδικὸν του.

ΟΙ ΜΑΜΜΟΥΘ

Ο ζωολόγος Έδμόνδος Περλιῆ μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι αὐτὰς τὰς ἡμέρας ὑπεκλήθη ἐδλαβῶς ἐνώπιον μᾶς δέσμης ἄβρων τριχῶν. Δὲν ἦσαν ἀπὸ τὴν περσικὴν λόρδου ἀρχιδουκαστοῦ ἢ ἀπὸ τὰ αἰ-οὶ κομφῆς παρισίνης, ἀλλ' ἦσαν τρίχες ἑκατὸν χιλιάδων ἐτῶν καὶ μάλιστα ἐλέφαντος, τοῦ ἐξαφανισθέντος ἐκείνου κολοσσοῦ, τὸν ὁποῖον ὀνομάζομεν Μαμμουθ.

Δὲν ὑπάρχει σήμερον ἐπὶ τῆς γῆς ἐλέφας μὲ γούναν. Ἐν τούτοις ἄλλοτε οἱ τριχωτοὶ ἐλέφαντες ἀφθονοῦσαν εἰς τὴν Ἑβρώλην καὶ εἰς τὰς ἀρκτικὰς χώρας, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀμερικὴν. Τόσοι ἦσαν ὅσοι κατὰ τὰς τελευταίας ἀνακαλύψεις μερικὰ ἀπὸ τὰς ψυχρότερας χώρας τοῦ Βορρᾶ ἠμποροῦν νὰ θεωρηθῶν ὡς κοιμητήρια ἐλεφάντων. Οἱ σκελετοὶ τῶν καὶ τὰ δόντια τῶν εὐρίσκονται εἰς ὄλας ἐκείνας τὰς ἐκτάσεις, καὶ διὰ τὸν λυθοῦν οἱ πάγοι, τὸ ἔδαφος σκορπίζει ὁσμὴν σήψευος ἀπὸ τὴν ἀποσυνθέσει τῶν μαμμουθ, τῶν ὁποῖων τὰ πτώματα εἶχαν στρώσει τὴν ἐπιφάνειαν. Μερικοὶ ὑπέθεσαν διὰ τὰ ἀποθάνουν τόσοι ἐλέφαντες εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἀνεξήτητον ἀπὸ ἐναίτικον ὄλοι ἰδιαιτέρον τόπον, κατ'ἀλλήλων νὰ κρύβουν τὴν ἀρωμίαν τῶν. Πιθανώτερον ὅμως φαίνεται διὰ τὰ τεράστια ζῶα ἐξοῦσαν εἰς πολυάριθμα κοπάδια καὶ διὰ κἀποὶ ἀλόκληρος ἀγέλη ἐξ αὐτῶν ἐπιπτε θύμα ἀτμοσφαιρικῆς μεταβολῆς. Πικρὴ δμῖχλη τῆς ἐκροσε συνήθως τὸν δρόμον καὶ τὴν ἐβῆθιζεν εἰς μέγα ἔλος ὅπου ἐθάπτετο ὁλόκληρος. Χιονοστρόβιλος τὴν ἐτόφλωνε καὶ τὴν κατεδίκαζεν εἰς θάνατον ἀπὸ πείναν καὶ ψύξιν, ὅπως συμβαίνει σήμερον εἰς τὰ ζῶα ποῦ ζοῦν ἀγελήδων.

Διὰ τὰ ἐξηγήσωμεν τὰς ἐκαιόμβας ἐκείνας δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη τῆς γνώμης τοῦ Κυβιέρον ὁ ὁποῖος τὰς ἀπέδιδεν εἰς τρομερὰς γεωλογικὰς μεταβολὰς. Ὁ Μυμφὸν ἐγνώριζεν ἤδη ὅτι μαμμουθ, οἰκόκωρος καὶ ἄλλα ζῶα τῶν τροπικῶν ἐξεφανίσθησαν διὰ πρώτην φοράν εἰς τὰς ἀρκτικὰς χώρας, διότι ἦσαν αἱ πρώται ψυχρανθεῖσαι χῶραι τῆς θερμῆς γῆς, αἱ πρώται ποῦ ἔγειναν κατοικήσιμοι. Κατόπιν τὰ ζῶα ἐκείνα ἐπροχάρησαν πρὸς τὸν ἰσημερινόν, ἐφόσον ἡ θερμότης τῆς γῆς ὑπεχώρηε. Ἡ ἀνακάλυψις εἰς τοὺς Σιβηριανούς πάγους ἐνδὸς μαμμουθ, διατηροῦντος ἀκόμη καὶ τὸ κρέας του, ἔδοσεν εἰς τὸν Κυβιέρον τὴν ἰδέαν, δι' ἣ Σιβηρία μετέπειθε διὰ μᾶς ἀπὸ τοῦ θερμοῦ εἰς τὸ παγωμένον κλίμα, διότι ἔπειθε τῆς ἀφρηθίας αὐτῆς μεταβολῆς ὁ ἐλέφας ἦτο ἀδύνατον νὰ διατηρηθῆ ὁλόκληρος καὶ θὰ εἶχεν ἀποσυντεθῆ. Ἀλλὰ σήμερον ὑπάρχει ἀπλοσιτέρα ἐξήγησις. Εἰς τὴν ἐλοχὴν τῶν μαμμουθ αἱ ἀρκτικαὶ χῶραι τῆς γῆς δὲν ἦσαν καθόλου θερμότεραι ἀπὸ σήμερον. Κατὰρτι τοῦ

ἀπὸ δόση ἐλάτων ἐσυχάζοντο ἀπὸ τοὺς μαμμουθ, τροφόμενοι μὲ τὴν ἀρωματικὴν αὐτὴν βλάστησαν. Πλησίον τῶν δασῶν ἐκείνων ὑπήρχον παγετῶνες καὶ ψυχρὰ ἔλη. Οἱ μαμμουθ καταδιωκόμενοι πιθανῶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους παρεπλανῶντο ἐκεῖ, ἐβυθίζοντο, ἀπέθνησκον καὶ τὰ πτώματά των διατηροῦντο ὅπως ἦσαν εἰς τὰ ἀπέραντα αὐτὰ ψυγεῖα. Ἐπροστατεύοντο ἄλλως τε κατὰ τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ ἀπὸ τὸ παχύτατον καὶ τριχωτὸν δέρμα των. Ὅπως εἴπομεν, ὁ κ. Περλιῆ εἰς τὰς χεῖράς του ἔνα κομμάτι δέρματος μαμμουθ. Εἶνε πικρὸν ἕως δύο ἑκατοστομέτρα, σκληρὸν ὡς ξύλον καὶ εἰς σφιγτὸ τρίχωμα, λεπτὸν καθὼς τὸ τρίχωμα τοῦ σκύλου. Αἱ ἄβραι αὐταὶ τρίχες, ἀλλὰ μελαχρῆσαι καὶ ἄλλαι ξανθαὶ καὶ ζωραὶ εἶνε μήκους δύο ἕως τριῶν ἑκατοστομέτρων. Εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ δέρματος ὑπάρχον ἰσομετρῶς τρίχες 15 ἑκατοστομέτρων. Κατὰ τὰ σχεδιάσματα τὰ διασωθέντα ἀπὸ ἀνθρώπων κνηγήσαντας μαμμουθ, αἱ μεγάλαι αὐταὶ τρίχες ἐσχημάτιζαν ὑπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ ζώου χαιτήν, συρομένην μέχρι τῆς γῆς. Ἡ χαιτὴ ἐπῆρξε καὶ εἰς τὸν λαιμόν καὶ εἰς τὸ πρόσωπον. Γνωρίζομεν ἀπὸ τὸ μούσειον τῆς Πετροπόλεως δι' ὑπῆρχον μαμμουθ μὲ γενειάδα 50 ἑκατοστομέτρων. Ὁ σημερινὸς ἐλέφας δὲν ἔχει τίποτε ἐξ αὐτῶν, καὶ τὰ δόντια δὲ τῶν σημερινῶν εἶνε ὀλιγώτερον πολῦτιμα. Οἱ μαμμουθ εἶχον ἐλεφαντόδοντας τόσο μεγάλους, ὅσοι ἐσχημάτιζαν πολλὰς κύκλους.

Τὸ περίεργον κομμάτι τοῦ δέρματος ἐκόπη ἀπὸ ὁλόκληρον μαμμουθ ἀνευρεθέντα πρὸς τριῶν ἐτῶν εἰς τὴν Νέαν Σιβηρίαν, εἰς στρώμα γῆς ἀρχαιότατον, συντηρηθὲν ὑπὸ τοὺς πάγους, καὶ πολῦτιμον διὰ τὴν φυσιολόγον. Ὁ μαμμουθ διατηρεῖτο λαμπρῶς. Διὰ τὰ μεταφέρουν τὸ ἑκατὸν χιλιάδων ἐτῶν πτώμα ἐχρησιάθη νὰ τὸ διαμελίσκων. Καὶ διὰ τὰ φθάση εἰς τὴν Πετροπόλιν ἐξαξείδενος δύο ἔτη! Τὸ νεοσιμώτερον εἶνε ἡ μεγαλοπρεπὴς ἀδιαφορία τῶν ἰθαγενῶν τῆς Νέας Σιβηρίας, διὰ τὸ εὐρημα τῆς ἐπιστήμης. Ὅταν οἱ πάγοι ὑπεχώρησαν καὶ ἀπεκαλύφθη τὸ πτώμα τοῦ μαμμουθ, οἱ ἰθαγενεῖς ἔκοψαν τὴν προβοσκίδα του καὶ τὴν ἔφαγαν. Τὸ γεῦμα προβοσκίδος διατηρηθείσης τόσο καὶρόν εἰς τοὺς πάγους πρέπει νὰ ἦτο ἐπίσης ἠδονικὸν ὅσον καὶ τῶν πουλιῶν διατηρουμένων εἰς τὰ ἰδικὰ μας ψυγεῖα. Ἄλλως τε δὲν ἐφαγῶν διὰ πρώτην φοράν τέτοιον ζῶον. Ἄφοῦ οἱ πολιορκούμενοι Παρισιοὶ τοῦ 1870 ἔφαγαν, ὡς γνωστὸν, τὴν προβοσκίδα τοῦ ἐλέφαντος τοῦ Ζωολογικοῦ κήπου!

Ζ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΤΙ ΖΗΤΕΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ

ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὰς διαφόρους ἐπιστημονικὰς καὶ ψυχολογικὰς θεωρίας, εἶνε μία, ταυτούσιος, αὐτενεργὸς καὶ ἔλλογος ὑπόστασις, ἔχουσα πλήρη νόησιν ἐαυτῆς καὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων, καὶ τείνουσα διὰ τῆς νοήσεως ταύτης πρὸς τὸ ἀληθές, πρὸς τὸ καλόν, πρὸς τὸ βέλαιον.

Τὸ πρῶτον δὲ καὶ ὑψιστον ἀντικείμενον τῆς νοήσεως εἶνε αὐτὸς ὁ Θεός.

Ἄρα σκοπὸς τῆς ὑπαρξεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προορισμὸς αὐτοῦ εἶνε ἢ διὰ πασῶν τῶν δυνάμεων αὐτοῦ τάσις πρὸς τὸ Ἄπειρον, πρὸς Αὐτὸν δηλονότι τὸν Θεόν. ἢ μελέτη καὶ ἐπλήρωσις τοῦ νόμου Αὐτοῦ, ἵνα ἀξιωθῆ τῆς μετ' Αὐτοῦ ἐνώσεως.

Ἄλλὰ πῶς κατορθοῦται;

Κατὰ τούτων προβάλλουσι τινες ποικίλας ἐνοστάσεις, δι' ὧν πειρῶνται νὰ καταρρίψωσι τὰς ἰδέας ταύτας. Πῶς εἶναι δυνατόν, λέγουσιν, ὁ ἀνθρώπος, ὅστις εἶνε δι' πεπερασμένον καὶ ἀτελές, νὰ τείνη πρὸς τὸν ἀπείρον καὶ τέλειον, ἐνῶ πάντα τὰ πεπερασμένα τείνουσι πρὸς τὸ τέλος ἐπίσης πεπερασμένον;

Καθὼς θέτουσι τὸ ζήτημα οἱ ἀντιφρονούντες, φαίνεται, ὅτι ἐκ πρώτης ὄψεως ὑπάρχει μεταξὺ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς τάσεως αὐτοῦ ἀντινομία. Ἄλλ' αὕτη διαλύεται εὐθὺς ὡς δι' ἐνδελεχοῦς μελέτης βαθύνομεν ἐν τῷ ζήτηματι τούτῳ.

Λέγοντες, ὅτι ὁ πεπερασμένος καὶ ἀτελής ἀνθρώπος τείνει πρὸς τὸ Ἄπειρον, οὐδόπως θέλομεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι ταυτίζεται πρὸς Αὐτό, διότι τοῦτο τῆ ἀληθείᾳ εἶνε ἀντιφατικόν, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον προσεγγίζει πρὸς Αὐτό.

Ἐπομένως οὐδὲν παράλογον καὶ οὐδεμίαν ἀντινομίαν ὑπάρχει ἐν τῇ εὐγενείᾳ ταύτῃ τάσει τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ Ἄπειρον.

Ἡ νέα ἐκ τούτου ἐνοστασις.

Ἐκ τῶν ὑστέρων ὅμως ἐγείρουσι νέαν ἐνοστασιν. Ἐπειδὴ, λέγουσιν οἱ προβάλλοντες τὰς ἐνοστάσεις, ὁ ἀνθρώπος ζῆ ἐν κύκλῳ περιορισμένῳ, καὶ ἀνυπτύσσεται ἀτελῶς, διὰ τοῦτο σκοπὸς τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς εἶνε νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ ἐξέλθῃ ὡς σκιά, διότι ὕναρ σκιάς εἶνε ὁ βίος αὐτοῦ. Βεβαίως, λέγουσι, φθάνει εἰς τινα ἀκμὴν ὁ ἀνθρώπος, ἀλλ' αὕτη εἶνε μικροτάτης διαρκείας, διαρκείας ἐλαχίστης, διότι τάχιστα φθάνει οὗτος εἰς τὴν παρακμὴν, εἰς τὸν θάνατον τέλος.

Δὲν ἀρνούμεθα, ὅτι ὁ ἀνθρώπος τὴν σκηνὴν τοῦ κόσμου διέρχεται ὡς σκιά, ὅτι ὁ βίος αὐτοῦ εἶνε βραχύς, ὅτι οὗτος γέμει πικριῶν, θλίψεων, βασάνων συμφορῶν καὶ πλείστον ἄλλων περιπετειῶν καὶ ὅτι ὁ ὀργανισμὸς τοῦ μίαν ἡμέραν διαλύεται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη. Ἄλλα, καίπερ ὑποκείμενος εἰς πάντα ταῦτα ὁ ἀνθρώπος, δὲν ἀπέρχεται ὅμως χωρὶς νὰ ἐγκαταλείπῃ καὶ σημεῖα τῆς σκιάδος διαβάσεώς του Ἐὰν ἐπικρατήσωσι αἱ ἰδέαι τῶν παραδεχομένων, ὅτι ὁ ἀνθρώπος οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ κατὰ τὸ ἐλάχιστον διάστημα τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς βίου του καὶ ἐπομένως εἶνε ἀδύνατον νὰ τείνη πρὸς τὸ Ἐτελειον καὶ Ἄπειρον, ἀλλοίμονον! τότε ἡ ἀνθρωπότης, τρέμουσα πρὸ τοῦ φάσματος τῆς σκιάδος ὑπαρξεως αὐτῆς, ἤθελεν ἐγκαταλείπῃ τὸ πᾶν, μὴ φροντίζουσα περὶ οὐδενός, ἤθελε κοιμᾶται τὸν βαθὺν τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς ὀπισθοδρομήσεως ὑπνον καὶ οὐδέποτε θὰ ἐσκέπτετο νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὰ ὑψιστά ἐκεῖνα στρώματα τῶν ἐφευρέσεων, αἱ ὁποῖαι σώζουσιν αὐτὴν καὶ ἐξοικονομοῦσι πολυτρόπως καὶ ποικίλως τὰς πολυλαπλᾶς ἀνάγκας αὐτῆς.

Ἄλλὰ συμβαίνει τοῦτο: Ἀπαντῶμεν, ὅχι! Καὶ ἰδοὺ διατί:

Ὁ ἀνθρώπος, καίτοι αισθάνεται, ὅτι ὁ ἐπὶ γῆς βίος αὐτοῦ εἶνε βίος ἐφήμερος, ἐν τούτοις οὐδόπως λαμβάνων τοῦτο ὑπ' ὄψιν, φέρεται καὶ ρέπει ἐνοστικῶς καὶ τείνει εἰς τὴν προσέγγισιν τοῦ Ἄπειρου. Ἐργάζεται νυχθημερόν, μοχλεῖ, κοπιᾶζει ὑπὲρ τὰς δυνάμεις του, κυριεύει τὴν γῆν τὴν καλλιιεργεῖ, τὴν καθιστᾶ γῶ-

ίμων και προσπαθεί να αυξήσει και τελειοποιήσει τα προϊόντα αυτής.

Διά των διαφόρων οικονομικών συστημάτων δημιουργεί πλούτον και αποθησαυρίζει κεφάλαια, άτινα μεταβιβάζονται από γενεάς εις γενεάν ως τι ζωφόρον ρείθρον, παράγουν την υλικήν εύδαιμονίαν και συντελούν εις την επούλωσιν πολλών των κοινωνιών πληγών.

ΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ.

Άλλα μόνον τούτο ;

Παρά ταύτα, ο άνθρωπος γεννά τας επιστήμας, δι' ών πληροί σπουδαιοτάτας ανάγκας και θεραπεύει πάντα τὰ έλλιπή και τὰ εμβάλλοντα αυτόν εις άπορίας. Γεννά τας επιστήμας εκείνας, εκ των οποίων αι μὲν συντελοῦσι εις την ανάπτυξιν και την προόδον της βιομηχανίας τῆ άμέσῃ εφαρμογῇ αὐτῶν, αι δὲ ἀποφέρουσι πολλάκις και σπουδαίας ώφελειας, διότι τελειοποιῦσι τὰ ἤθη, διότι ἀνυψοῦσι τὸ φρόνημα, διότι ἀποκαλύπτουσι νέους ορίζοντας, διότι ἀνοίγουσι πύλας νέας ζωῆς, ζωῆς ιδεώδους και θείας, διότι μᾶς ἀποκαλύπτουσι τοὺς ἀπορρήτους και μυστηριώδεις της φύσεως νόμους. Τὰς επιστήμας εκείνας δι' ών ο άνθρωπος εὕρισκε τὰ ἀπόκρυφα της ιστορίας, δι' ών ἀνέρχεται εις τοὺς οὐρανοὺς και κατέρχεται εις τὰ βάθη της γῆς, δι' ών πάντοτε πορίζεται νέας ιδέας, νέας γνώσεις, νέον πνεῦμα περι της φυσικῆς ὑπάρξεως τοῦ κόσμου, διὰ ών προσδεύει και προσδεῦων ἐπὶ μᾶλλον και μᾶλλον διορᾷ τὸ Ἄπειρον διορᾷ Αυτό ἔντος αὐτοῦ, ἐν τῇ φύσει, ἐν τῷ στερεώματι και ἐν αὐτῷ τῷ ελαχίστῳ της ὕλης μορίῳ. Γεννᾷ ο άνθρωπος τὰς επιστήμας και ἐπιδιώκει την ἀλήθειαν, ματιωδῶς ζητῶν αὐτήν. Χάριν αὐτῆς θυσιάζει ὕψιστα συμφέροντα, ἀπορρίπτει τὸ πᾶν, λησμονεῖ τὸν πλοῦτον, περιφρονεῖ τὸ συμφέρον, κωφεύει πρὸς τὸ πάθος, παλαίει ἀπεγνωσμένως κατὰ τῶν προβολομένων δυσχερειῶν, ὑπομένει κρατερώς τοὺς διωγμὸν τοῦ φθόνου, της ἀμαθείας, της προλήψεως, γηράσκει ἀφανῆς και ἄσημος, τήκεται ἐν τῇ μελέτῃ, διέρχεται ὀλοκλήρως νύκτας αὔπνιος, διαχειμάζει εις τοὺς πάγους τῶν πόλων και ταῦτα ὑφίσταται μόνον και μόνον, ἵνα διαφωτίσῃ ζήτημά τι, ἵνα συνεισφέρει ἕστω και μικρὰν τινα ιδέαν ἐν τοῖς ταμείοις της μαθήσεως και τῶν γνώσεων.

Τί εἶνε τούτο ; Ἐρωσ της επιστήμης ! Ἄλλ' ο ἔρωσ της επιστήμης εἶνε ἔρωσ τοῦ Ἄπειρου, εἶνε ζήτησις τοῦ Τελείου, εἶνε προσπάθεια πρὸς ἀπολαβὴν Αὐτοῦ και πρὸς προσέγγισιν εις Αὐτό.

Και ἡ Καλλιτεχνία ;

Παρά την επιστήμην θάλλει και ἡ Καλλιτεχνία, βαίνουσα ταχέως και γοργῶς εις την ἀκμήν.

Και τὰ μνημεῖα ταύτης εις τί χρησιμεῖουσιν ; Εἰς οὐδὲν ἄλλο ἢ εις τὸ νὰ ἀνεγείρωσι τὸ

πνεῦμα εις την θεωρίαν τοῦ Ἄπειρου και τοῦ Τελείου, εις την θεωρίαν ἐκείνην, ἐξ ἧς αι ἐπερχόμεναι γενεαὶ ἀρνοῦνται την ἔννοιαν τοῦ Καλοῦ και δι' ἧς μορφοῦνται και ἀκαμάζουσιν, ἐξημεροῦνται και βελτιοῦνται ἠθικῶς.

Δοιπόν ;

Σκοπὸν ἄρα ἐπὶ της γῆς ἔχει ο άνθρωπος νὰ τείνῃ πρὸς τὸ Ἄπειρον, διότι ἀφίεται φύσει τοῦ Τελείου, νὰ τείνῃ πρὸς Αὐτό διὰ τοῦ νοῦ, διὰ της καρδίας, διὰ τοῦ αἰσθήματος, διὰ της φαντασίας, διὰ τοῦ πάθους, διὰ πασῶν τῶν δυνάμεων του.

Ἄλλ' εἰνὶ ὑπάρχουσιν ἀκόμη ἀντιφρονῶντες ; Ὡ ! δι' αὐτοὺς τότε ἀληθεύει ἐκεῖνο, ὅπερ ο πολὺς Πασχάλ εἶπεν : ὅτι εἶνε ἔτοιμοι νὰ διαφιλονεικήσωσι και αὐτὰς τὰς μαθηματικὰς ἀληθείας, εἰνὶ τὸ συμφέρον ἢ τὸ πάθος ἐνέχονται εις αὐτὰς.

Ἐκ Πόρου

ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ Κ. ΠΟΛΑΚΗΣ
Διάκονός

ΤΕΛΕΙΩΣΕ ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Καθήμεθα μόνχοι στ' ἀκρογιάλι
ὁ ἥλιος ἔσβυσε σιγά
και τὸ ξανθὸ της χρύσωνε κεφάλι.

Χαμογελοῦσε κ' ἔβλεπε ὀλο χάμιον
ἐχμογελάσα κ' ἐγὼ
στήν ἀμμονδιά σὰν εἶδα τ' ὄνομά μου.

Παίζοντας ὁμοῦ, κάποιον κῆμα
ἐφίλησε τὰ πόδια της
και ἔσβυσε τὰ γράμματα ἐκεῖνα.

Σὰ λίγο πέρασε κάποιος διαβάτης
και μ' ἔσβυσε ὀλότελα
και ἀπὸ την καρδιά της.

Τελείωσε, ὦραία μου, τὸ παραμῦθι.
Εἶνε γραμμένο τῆ χαρά,
ὁ Χρόνος νὰ την σβύνη με τῆ ΑΙ ΘΗ.

ΦΟΙΒΟΣ

ΕΛΑ ΣΚΙΑ !

Τὰ ἴδια βλέπω ὄνειρα σὰν πρῶτα
και μὴ σκιά ὀλόχαρη, ἢ δικιά σου
με κνηγὰ ὡς νᾶθελε κᾶτι νὰ πῆ σὲ μίνα
κᾶτι ποῦ ἄλλοτ' ἔλεγε με μᾶτια δακρυσμένα.

Ἐλα, σκιά, και μίλησε μὴ σκιάζεσαι, σ' ἀκούω,
θαρέφρου, ζύγωσε κοντά, κάθισ' ἐδῶ σιμά μου.
Κύτταξε, εἶμαι πάντοτε ἢ ἴδια γιὰ τὰ Σένα,
πολὸν καιρὸ σὲ καρτερῶ με σπλάγγνα φλογισμένα.
Ἐλα, σκιά, και μίλησε τί θέλεις ἀπὸ μίνα!

ΣΟΦΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

ΑΓΑΠΩΣΙ ΤΑ ΖΩΑ ΤΗΝ ΜΟΥΣΙΚΗΝ ;

(Σελίς ἐκ της ψυχολογίας των ζώων)

Πάντες γνωρίζουσι την ὑπὸ πλείστον μυθογράφων σχολιασθεῖσαν περιπετειώδη ἱστορίαν τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου ὄνου, ὅστις εὕρισκόμενος πλησίον μιᾶς οἰκίας, εις ἣν ἐδίδετο συναυλία ὑπὸ διακεκριμένων μουσικῶν παρουσίας θριαμβευτικῶς τοὺς ἐξ ἡδυπαθείας φρίσσοντας ῥώθωνας αὐτοῦ και τὰ μακρὰ του ὄτα ἀπὸ ἐν ἀνοικτὸν παράθυρον και ἀφήκεν ὀγκηθμόν, ἕν εἶδει μουσικῶν συναισθημάτων του, ὅστις προκάλεσε κατ' αὐτοῦ μοιραίως δριμεῖαν χάλαζαν ῥαβδισμῶν και λακτισμάτων.

Ὁ πτωχὸς οὗτος ὄνος ὤφειλεν ἀναγκαίως νὰ συναγάγῃ τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ μουσικὰ ἔγχοικα αὐτοῦ ἐπιπροσποῦνται κατὰ παράδοξον ὄλωσ τρόπον ! Παρεγνωρισμένη και περιφρονημένη μεγαλοφυΐα, θὰ ἐβασάνισε βεβαίως τὸν ἐγκέφαλόν του, ὅπως ἀνακαλύψῃ την συνέχειαν, ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ της τιμωρίας, ἣν ὑπέστη και διὰ της ἐπιδοκιμασίας, ἣν εἶχεν ἐκδηλώσῃ διὰ τοῦ εἰλικρινοῦς και ἐνθουσιώδους ὀγκηθμοῦ του.

Ἐὰν εἶνε ἀκόμη καιρός, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ παρηγορήσωμεν αὐτόν, ἐπαναλαμβάνοντες μετα τῶν σοφῶν ἐκείνων, οἵτινες εἰσήλθον ὅπως δήποτε εις τὸ μυστηριώδες τέμενος της ζωικῆς ψυχῆς, ὅτι ὁ ὄνος εἶνε φιλομουσώτατος.

Ὁ στενότερός του συγγενής, ὁ ἵππος, φαίνεται ὀλιγότερον εὐαίσθητος εις τὰ θέλγητρα της θείας τέχνης, μολονότι γηραιοὶ ἵπποι, οἵτινες ἀνήκον ποτε εις τὸ ἵππικόν και οἱ ὅποιοι ἠναγκάσθησαν κατόπιν, ὡς ἐκ της ἡλικίας των, νὰ σύρωσιν ἀπλὰ κάρρα, κινῶσι φαιδρῶς τὰ ὄτα αὐτῶν, ὅταν βλέπωσι νὰ παρελαύη τάγμα στρατιωτῶν, παιανίζουσης της μουσικῆς.

Φαίνεται ὅτι διατιθενται εὐαρέστως ἐνθουμούμενοι παλαιὰ μεγαλεῖα.

Τὸ ζήτημα, ὅπερ ἀφορᾷ την ἐπιπροσῶν της μουσικῆς ἐπὶ τοῦ συναισθήματος τῶν ζώων, ἐτέθη ἤδη πρὸ πολλοῦ και ἐμελετήθη προσηκότως.

Μία ἐκ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερουσῶν μελετῶν ἐγένετο πρὸ τίνος χρόνου ἐντὸς τοῦ μεγαλειτέρου και σημαντικότερου ζωολογικοῦ κήπου τοῦ κόσμου, τοῦ Bronx garden της Νέας Ὑόρκης.

Συνοδευόμενος ὑπὸ φωνογράφων, ὄπλισμένος με τὰ τελειότερα γραμμόφωνα εις φυσιοδίφης, ἀπεφάσισε νὰ περιέλθῃ ὄλα τὰ διαμερίσματα τοῦ κολοσσαίου τούτου κήπου και νὰ παραθέσῃ εις ἕκαστον τῶν ἐν αὐτοῖς ὑποτρόφων καταλλήλων μουσικῆν τροφήν.

Τὰ πρῶτα πειράματα ἐγένοντο πρὸ ἐνὸς τε-

ραστίου κλωβοῦ ἐμπεριέχοντος μεγάλα σαρκοφάγα.

Ὅταν ὁ φωνογράφος ἤρχησε νὰ ἀλιθῆ μιάν μελωδίαν ἐκ τοῦ γνωστοῦ μελοδράματος της « Ἀφρικανῆς » εις μεγαλοπρεπῆς λέων της Αἰθιοπίας, ὅστις ἐκοιμάτο μακαρίως εις τινα γωνίαν τοῦ κλωβοῦ του, ἠγέθη ἀποτόμως, ἐκάθησεν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν, ἐτίναξε την χαιτην του και ἐποποθετήθη πρὸ τοῦ μυστηριώδους ὄργχνου. Φαίνεται ὅτι ἡ μουσικὴ ἐκίνησε τοσοῦτον τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ, ὥστε ἀφήκε μελαγχολικὸν βρυγηθμόν, ὅταν εἶδε τὸν παρατηρητὴν ἀπομακρυνόμενον τοῦ κλωβοῦ του και διευθυνόμενον πρὸς τὸ διαμέρισμα μιᾶς τίγρος.

Αὕτη τοῦναντίον ἐδειξε ψυχοτάτην ἀδιαφορίαν. Ματαιῶς ἐξετέλεσθησαν πρὸ της βασιλείσης τῶν δασῶν της Βεγγάλης αι περιπετῆσται και ἀσιατικώτεροι μελωδία της Σεμιράμιδος. Οὐδὲ κατεδέχθη κᾶν νὰ κινήθῃ ὑπὸ της θέσεώς της. Εἰς Ταγούναρος συμπεριεφέρθη κατὰ τὸν αὐτόν ἀκριβῶς τρόπον και εις πάνθῃ ἐδειξεν ἀγρίως τοὺς ὀδόντας του εις τὸν φωνογράφον πρὸ τοῦ συσπειρωθῆ και πάλιν εις τινα γωνίαν τοῦ κλωβοῦ του.

Ἴδού αι παρατηρήσεις αι ἀπτόμεναι τῶν μεγάλων σαρκοφάγων, και θὰ ἠδυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ὅτι εἶνε λίαν δυσχερὲς νὰ ἐξαγάγωμεν ὀριστικά συμπεράσματα, δοθέντος, ὅτι ἐξ αὐτῶν ὁ λέων — και μόνος οὗτος — ἐφάνη ὅτι παθαίνεται ὑπὸ της μουσικῆς ;

Δὲν συνέβη τὸ αὐτὸ ὅσον ἀφορᾷ την ὀμοταξίαν τῶν κυνοειδῶν, λύκων, ἀλοπεκῶν κτλ.

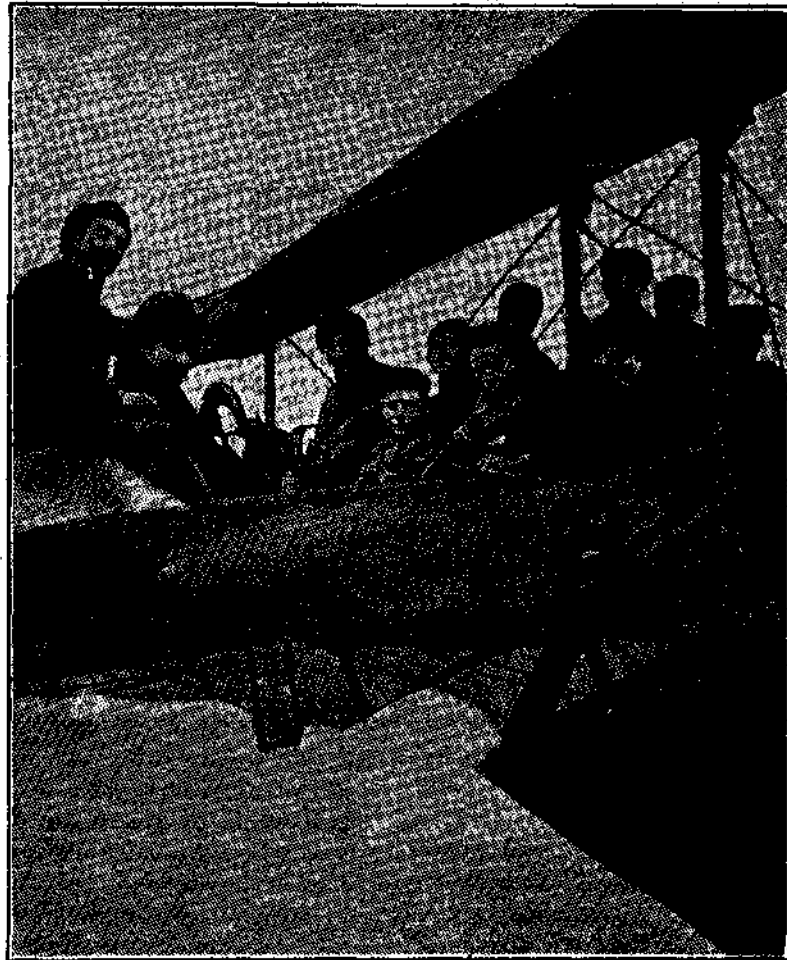
Πάντα ταῦτα ἤρχησαν νὰ ὕλακτώσι δαιμονιωδῶς πρὸ τοῦ μηχανήματος, και αι θυελλώδεις ἐκεῖναι διαμαρτυριαὶ των διήρκεσαν πολὺν χρόνον μετὰ την ἀναχώρησιν τοῦ παρατηρητοῦ. Αποδεικνύεται ἐκ τούτου, ὅτι οἱ σκύλοι και πάντα τὰ ζῶα τὰ ἀνήκοντα εις τὸ εἶδος τούτου δὲν εἶνε ἀδιάφορα πρὸς την μουσικὴν. Τοῦναντίον ἡ θεία Τέχνη διαθέτει αὐτὰ δυσχερῶς, διεγείρει, καθὼς λέγομεν, τὸ νευρικόν αὐτῶν σύστημα.

Ἡ παρατήρησις, ἣν θ' ἀναφέρωμεν τώρα θὰ ἐρεθίσῃ ἄρα γε τὰ νεῦρα τῶν φίλων μας μουσικῶν ;

Ὅλοι παραδέχονται, ὅτι τὰ χορτοφάγα, κατὰ γενικὸν κανόνα, δὲν διακρίνονται ἐπὶ εὐφυΐα. Καὶ ἐν τούτοις μεταξὺ αὐτῶν εὕρισκόμεν τοὺς ἀκραιφνεστέρους και εἰλικρινεστέρους φίλους της μουσικῆς ! Ὁφείλομεν ἄρα νὰ ἐξαγάγωμεν ἐκ της παρατηρήσεώς ταύτης τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ μουσικὴ αἰσθησις δύνάται νὰ συνυπάρξῃ μετὰ πνεύματος ταπεινοῦ ;

Ἄλλ' ἂς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὰ σχόλια και ἂς περιορισθῶμεν ἐντὸς τῶν ὄργων της ἀπλής παρατηρήσεως.

Εὐθὺς ἄμα ὁ φωνογράφος ἤρχησε νὰ ἐκ-

ΑΙ ΠΡΟΟΔΟΙ ΤΗΣ ΑΕΡΟΠΛΟΪΑΣ

(12 άνθρωποι ταξιδεύοντες επί του αεροπλάνου του Φάρμαν)

πέμπτη την υποτρέμουσαν φωνήν του, οί υπό-τροφοί του διαμερίσματος των μεγάλων χορτοφάγων εξωτερίκευσαν χαράν ομόθυμον!

Μία κάμηλος ἐπήδησεν ἐκ τοῦ βάρους τοῦ κλωβῶ της καὶ διηρδύνη πρὸς τὸ γραμμόφωνον, ὅπως ἀκούσῃ ἐκ τοῦ σύννεγγυς τοὺς ἀπολαυστικὸς ἤχους γλυκείας σερενάτας. Ἐχουσα τὰ ὄτα ἐστραμμένα πρὸς τὸ μηχανήμα, ἐφαίνετο ὅτι κατέβαλλε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἐνωτισθῇ καὶ τῶν λεπτοτέρων ἤχων τοῦ ὄργάνου. Ἡ στάσις αὐτῆς κατεδείκνυεν, ὅτι παρεδίδοτο ψυχῇ καὶ σώματι εἰς τὴν γοητικὴν τῆς μελωδίας.

Ἡ κοινὴ κάμηλος, τὸ ῥομαντικὸν τοῦτο τέκνον τῆς ἐρήμου, τὸ τόσον σκληρῶς συγκοφαντούμενον δὲν ἔδειξεν ὀλιγώτερον ἐνδιαφέρον. Ἐπλησίασεν, ὅσον τῇ ἐπέτρειπε τοῦτο τὸ κικλιδίωμα πρὸς τὸ μηχανήμα καὶ ἐφαίνετο διατελοῦσα ὑπὸ τὸ κράτος ἡδυτάτων, μυστηριωδῶν ἐντυπώσεων, ἃς ἐδοκίμαζεν ἰσως διὰ πρῶτην φοράν. Ἐν τῷ διαμερίσματι τῶν κα-

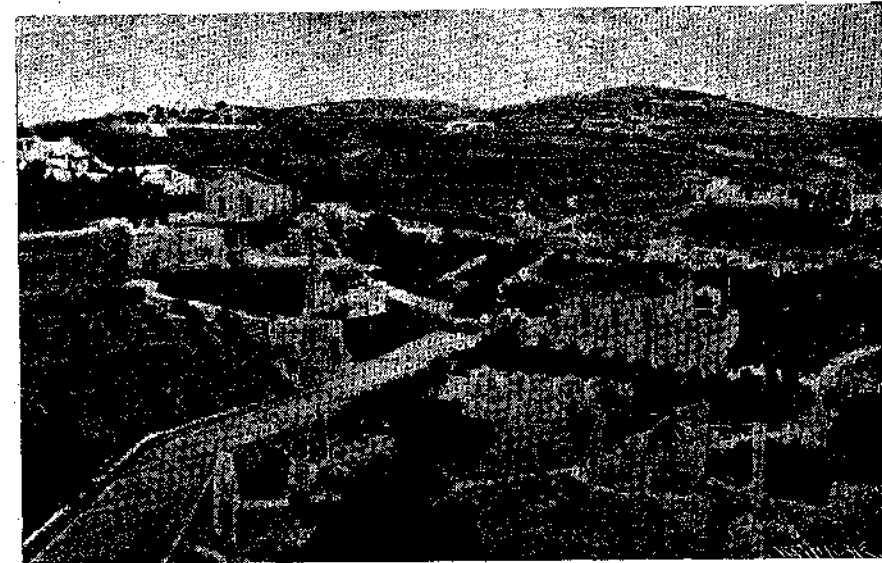
μηλοπαρδάλεων ἐξεδηλώθησαν τὰ αὐτὰ περίπου μουσικὰ συναισθήματα. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ βίσιωνες, οἵτινες οὐχὶ ἀνευ λόγου θεωροῦνται βλακωδέστατοι, ἤκουσαν μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως μίαν ἐκ τῶν ἠχοδεστέρων συμφωνιῶν τοῦ μελοδράματος Tannhauser !!

Ἐν τέλει μία κολοσσιαία ἔλαφος τοῦ Καναδά (ἡ καλουμένη Waqiti) ἐφάνη κλαίονσα ἐκ τρυφερότητος καὶ κραυγάζουσα ἐκ σφοδροῦ συναισθήματος ὀδύνης, ὅταν ἤκουσε τοὺς μελαγχολικοὺς φθόγγους τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου ἄσματος τῆς Mignon, ὡς ἐὰν ἡ συγκινητικὴ μελωδία ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην της, ὅτι καὶ αὐτὴ εὗρισκετο μακρὰν εἰς χώραν ξένην!

Ἄλλ' ἡ τελειότερα παρατήρησις ὑπῆρξεν ἐκείνη, ἣτις ἐγένετο ἐπὶ ἐνὸς οὐραγγοτάγγου.

Εἰς τοὺς πρώτους ἤχους τοῦ ὄργάνου τὸ εὐφυνὲς ζῶον ἐφάνη, ὅτι ἐνδιαφέρετο ζωηρῶς. Ἐκίνε δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τὴν κεφαλὴν, ἦν ἐκόσμον δύο ὄρατοι, σπινθηροβολοῦντες ὀφθαλμοί, ὡς ἐὰν προσεπάθῃ νὰ διαγνώσῃ τὴν

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΞΟΧΑΣ ΤΗΣ ΣΥΡΟΥ

ΤΑ ΧΡΟΥΣΑ

φύσιν καὶ τὴν μορφήν τοῦ ἀγνώστου εἰς αὐτὸν τούτου ὄντος, τὸ ὁποῖον ἐθώπευεν ἡδυπαθῶς τὰ ὄτα καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς πρώτης παρατηρήσεως δὲν κατώρθωσε νὰ φωτισθῇ. Ὁ οὐραγγοτάγγος ἤρξατο καὶ ἐκ δευτέρου περιεργαζόμενος μετ' ἀδιαπτώτου προσηλώσεως τὸ μηχανήμα καὶ ἐξέταζον ἕκαστον τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὅπως ἀνακαλύψῃ τὴν κρύπτειν τοῦ μυστηριώδους αἰδοῦ, καὶ ἐν τέλει ἐξέτεινε τὴν σχεδὸν ἀνθρωπίνην χεῖρα του πρὸς τὸ βᾶθος τοῦ μεγαλοφώνου, βέβαιος ὄν, ὅτι ἀνθρωπὸς τις ἐκρύπτετο εἰς τὸ πλατύστομον κέρας τοῦ φωνογράφου.

Ὁ πύθηκος, ἡ γελοιογραφία αὐτῆ τῆς ἀνθρωπότητος, ἐξέφραζε προδήλως τὴν ἐκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν αὐτοῦ πρὸς τὸν Βασιλέα Ἄνθρωπον, κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων του.

('Ἐκ τῶν τοῦ Nos Loisirs)

ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΑΛΕΖΙΟΣ

Τὰ φυτὰ καθαρίζει ὁ κηπουρὸς ἐκ τῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν παρασίτων ἀγρίων χόρτων. Τὸν ἄνθρωπον καθαρίζουν καὶ ἐξαγνίζουν αἱ καλὰ συμβουλαὶ καὶ τὰ εὐγενῆ παραδείγματα.

Αἱ κακαὶ συμβουλαὶ εἶνε ὁ νεκροθάπτης, τὸ κακὸν παράδειγμα ὁ τάφος.

Ἡ κακία καὶ ἡ ἀρετὴ παραλλήλως βαδίζουσαι παραγκωνίζουσι ἢ μίαν τὴν ἄλλην, ἔχει δ' ἐκάστη μὲ τὸ μέρος της τοὺς θαυμαστάς της.

Ὅστις κατέχει τὸν ἑαυτό του, κατανοεῖ τοὺς ἄλλους.

Εὐτυχὴς ὁ δυνάμενος νὰ σταθμίσῃ τὸ κάθε τι μὲ τὴν πραγματικὴν του ἀξίαν.

Δὲν πρέπει νὰ ἐκπληττώμεθα, οὔτε πρὸ τῶν εὐγενῶν τρόπων, οὔτε πρὸ τῶν ἀγενῶν, διότι καὶ οἱ δύο ἴσως κρύπτουν τὸν δόλον.

Ὁ κομπάζων διὰ τὴν ἀξίαν του, εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐννοήσῃ τὴν τῶν ἄλλων.

Κ. ΟΙΚ.

ΙΚΑΡΟΣ

Είπε ο άνθρωπος της ημέρας. Είπε το θέμα των συνδικαλέσεων των πάντων κοσμικών Παισιών. Μια των τελευταίων ημερών, εις το Μελοδραμα, ή κυρία Μπαρτέ απήγγειλε στίχους προς τιμήν του, δια να τέρψη τους Παισινοίους.

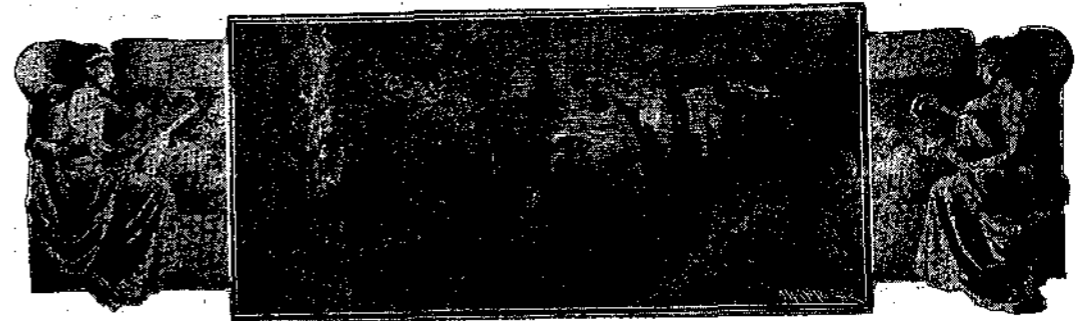
Η ιστορία του Ίκαρου είχε δραματικωτάτη. Έξετέθη προσφάτως εις ωραίο βιβλίον, το όποιον δέν έγγραφε από συγγραφείς εξ επαγγέλματος, ούτε από αρχαιολόγους άνεγνωρισμένους, αλλά το όποιον είχε μολαταύτα άξιον ν' αφιερωθή εις την μνήμην του περιφήμου και δυστυχούς αυτού άεροπόρου. Το βιβλίον τούτο, έκδοθεν μετά τέχνης, περισσήs και είκονογραφημένον πολυτελέστατα τιτλοφορείται «Η Χρυσή Βίβλος της κατακτήσεως του άέρος». Φέρει τας ύπογραφάς: Λουδοβίκος Μπλερί, Έρρίκος Φαρμάν, λοχαγός Φερμπέρ, Έρρίκος Κιπφερέρ, κόμης δέ Λαμπέρ, Λατάμ, Λεμπλάνκ, Ρενάρ, Σάντος Δυμόν, κόμης Δελά Βώλ, Βάλμπουρ, Όρβιλ Ράιτ κλπ. Οί γενναίοι ούτοι άνδρες ήσαν ένδεδειγμένοι υπό αυτών τούτων των άθλων των δια να έννοήσουν καλώς και τελείως, να εξυμνήσουν δια λόγων τε και έργων, την συμπαθή δόξαν του άτρομήτου νεανίου, ο όποιος επλήρωσε τόσω σκληρώs, τόσω άθίκως το υπεράνθρωπον κάλλος του παρθύλου τολήματός του.

Ο Διδάχος είχε άεροπόρος ο όποιος απέτυχεν. Η άεροναυτική δέν υπήρξεν άλλως τε ή μία των πολυκρίθμων επιτυχιών του επινωητικού του πνεύματος. Καταγόμενος εκ γένους βασιλικού, άπόγονος της ένδόξου εκείνης οικογενείας, του Έρεχθέως, ο Διδάχος, — καθώς βραδύτερον ο Μιχαήλ Άγγελος και ο Λεονάρδος δέ Βίντσι, οί μακρυνοί του μαθηταί, — υπήρξεν έν ταύτῳ αρχιτέκνων, μηχανικός, αγαλλματοποιός, και ποιητής. Έζη κατά την εύτυχή εκείνην εποχήν κατά την όποιαν ο Καλλιτέχνης είχε το δικίωμα να μη περιορίζεται εις έν και μόνον είδος και ήδύνατο να παρέχη εις έαυτόν την έλευθέραν ήδονήν ενεργητικότητος έγκυκλοπαιδικής. Η φαντασία των Έλλήνων θυμβωθεΐσα από τὰ εύρήματα του τεραστίου αυτού έφευρέτου, ανύψωσεν εις τον περι αυτού θρόνον της, κατά την ρήσιν μεγάλου ιστορικού της Αρχαίας Τέχνης «Όλαs τας αναμνήσεις της αρχιτεκτονικής και της γλυπτικής των αρχαϊκών εποχών». Έταξείδενσεν από χώρας εις χώραν, από πολιτείας εις πολιτείας, σκορπίζων πανταχού τὰ ευεργετήματα του άκαταπονήτου μόχθου του. Όταν έβλεπον άριστούργημα τι προσφώνως άνωτερον του κοινού επιπέδου των ανθρώπινων δημιουργιών ανεζήτουν έν αυτῳ, ώs εξ όρμεμφύτου, την ύπογραφήν ή τὰ ίχνη

του Άθηναίου Διδάχου, υίου του Εύπαλάμου. Εις την Σικελίαν αναφέρεται ακόμη ούτος εις τὰ λαϊκά άσματα. Παρ' αυτού εκτίσθησαν τ' άπόρθητα τείχη του Άκράγαντος. Παρ' αυτού ο έλώδης ροός του Άλαβίνος διωχετεύθη και οί δυστυχεΐς κάτοικοι του Σελινούντος ίάθησαν εκ της έλονοσίας. Εις την νήσον Σαρδηνίαν, γράφει πάλαιος Έλλην συγγραφεύς, υπάρχουν κτίρια διερρυθμισμένα κατά τον παλαιόν Έλληνικόν ρυθμόν. Μεταξύ άλλων λαμπρών ιδρυμάτων, βλέπει τις θόλους θυμαστούς κατά τας διαστάσεις και την ελην εύρυθμίαν. Οί πύργοι ούτοι οί όποιοι όρθούνται ακόμη επί ύψωμάτων της Σαρδηνίας φέρονται ότι έπεννοήθησαν υπό του Διδάχου.

Αναγνώσκει τις εις την Χρυσήν Βίβλον της κατακτήσεως του άέρος: Έξορισθείς εξ Άθηνών εις Κρήτην και έγκλιθειρθείς μετά του υίου αυτού Ίκαρου έντός μεγάλου πύργου, εις το μέσον του παρ' αυτού κτισθέντος περιλαλήτου Λαβυρίνθου, ο καλλιτέχνης, φοβούμενος την όργήν του βασιλέως Μίνως, απέφασισε να άραπετεύσῃ έναερίως και κατεσκεύασε δύο ζεύγη πτερυγών τας όποιας προσήρμωσε δια κρηού εις τους ώμους του και εις τους ώμους του υίου του Ίκαρου. Όρμησαν άμφότεροι από το ύψος ενός λόφου. Ο Διδάχος ίπτάμενος έγγύτατα των υδάτων προσωρμίσθη αίσίως: αλλά ο Ίκαρος έλκυσθείς υπό της αΐγλης του ήλιου, ήσθάνθη τυχόμενον αΐφνης τον κρηόν δια του όποιου ήσαν προσκεκολλημένοι αι πτέρυγές του και κατέπεσε και έβυθίσθη εις την θάλασσαν».

Χωρίς να στερή της εύγνωμοσύνης της τον μεγαλοφυά γλύπτην, ο όποιος φιλοτεχνών άγάλματα και είδωλα, έσχε την ιδέα να καταστήσῃ τον άνθρωπον Θεόν, δωρών εις αυτόν πτέρυγας, ή ανθρώπιτης επεδαφίλευσε την εμπλεων συμπάθειας προτίμησιν της προς εκείνον ο όποιος θέλων να ανέλθῃ υψηλότερα, όλονέν ύψηλότερα έν τῳ φωτι και τῳ δόξῃ, έπεσε θύμα της υπερηφάνου αυτης φιλοδοξίας. Ίσχυρίζονται ότι προσκυνηται έμμανεΐς έκαμν έσχάτως ταξείδιον ποιητικής άνηγνέσεως εις το Ίκαριον πέλαγος δια να επανεύρουσιν εκεί το διάκκινον του κυανού ούρανού και της γαλανής θαλάσσης έν τῳ έποίω άπώλετο ο πρώτος μάρτυς της άεροναυτικής... Συγκινητική ένδειξις της εύγενώς άφελούς νοσταλγίας εκείνης ή όποία μας ώθει να γεράρωμεν την άτυχή καρτερίαν και ή όποία καθιστώσα εις ήμας προσφιλεΐς ιδίως τας μεγάλας καρδίας, τας έλκυσόμενας από τὰ θεωρούμενα ως άδύνατα τολήματα, ύψώνει τὰ βλέμματα προς τον διαέριον άλλακα του Ίκαρου, προς τους υπερόχους ήρωας, των όπείων ή ένδοξος ήττα και ή έθελουσίς παρασκευάζουσι τας ασφαλείς νίκας του μέλλοντος.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΑ ΣΤΑ ΞΕΝΑ

Όταν ή ψυχή είχε φύσει εύγενής, τίποτε δέν δύναται να την μαράνη. Ούτε της βιοπάλης οί κλονισμοί, ούτε του άπεράντου Άτλαντικού τῳ χάος. Άλλ' αϊ αναμνήσεις των παλαι προσφιλών ημερών άκουσίως άποσπών κάποιο παράπονο κατά της τύχης από τὰ χείλη του ξενητευμένου, το όποιον χύνεται υπεράνω του άκeanou έως τὰ προσφιλή άτα, όπως ο ήχος της φλογέρας του βοσκου, μακριά από το βουνό, σε κάποιο σπιτάκι του χωριου.

(Απόσπασμα επιστολής μετανάστου).

Ξημέρωμα χριστουγένων! Τί όνειρα, τί αναμνήσεις των παιδικών μου χρόνων. Τώρα μόνος, άκουμδισμένος στο έρημο παράθυρόν μου, ως κινηματογράφος προβάλλουν, αϊ εύτυχεΐς ήμέραι, αϊ ίσως νεκρά πλέον δι' έμέ. «Εύτυχεΐς ήμέραι, διατι έφύγατε ανεπιτρεπτεΐ;» Πρὸ έμου εκτεινεται κήπος, καθότι αγαπών την έρημίαν, κατοικῶ εις έξοχικόν οίκίσκον, όλη ή έκτασίς του καλύπτεται υπό παγερού πέπλου. Άλλοτε εις άλλην εποχήν, εις το ίδιον μέρος, ανεδίδατο άφθονος εύωδία και τὰ λευκά, άχρόδευκα, έρυθροβαφή και κυανά άνθη, έποικιλόν το πράσινον βαθύ χρώμα, το υπό της χιόνος ήδη κεκαλυμμένον. «Όποία εποχή», επάνω εις τους κλάδους τους κεκαλυμμένους υπό φύλλων, τους υπέρ την στέγην του οίκίσκου μου εκτεινομένους, μυριάδες πτηνών επεκάθηντο και με το γυικύ άσμα των οί πτερωτοί εκείνοι ψάλλαι επί τῃ προαισθήσει της επερχομένης άνοιξιότικης ήμέρας έτόνιζον το εύχαριστήριο άσμα των τώρα μόνου, έρημοι οί κλάδοι με τον παγερόν πέπλον και την άπόγνωσιν περιμένουν την παρελθούσαν εποχήν: άδύλον όμως εάν άνθέξουν και άποκτήσουν, τι περιμένουν.

Όλίγον κατ' όλίγον ο θόρυβος της ήμέρας, ο πέραν, από το μέρος της κοσμοβριθούς πόλεως έρχόμενος καταπαύει και αρχίζει να κυριαρχή ή μυστηριώδης σιγή ή κεκαλυμμένη με μελανόν πέπλον, της όποίας την επικειμένην άφίξιν προαγγέλει σκυθρωπός, κρυμμένος εις πικνά νέφη ο «Ηλιος». Ίσως και αυτόs λυπημένος κατέρ-

χεται, διότι έν τῳ μέσω των νεφών διακρίνεται ή σβυσμένη λαμπρότης του. Έφυγε, το πάν άπωλέσθη και μαζί με αυτόν, ή άνάμνησις των περασμένων ημερών και μένει ή σκάνρα άπογούτευσις.

PETER

ΕΙΣ ΤΟ ΝΕΚΡΟ ΑΓΓΕΛΟΥΔΙ

ΕΛΙΖΑΝ ΡΙΖΩΤΟΥ

Μαράθη το λουλουδι, έπεσε
Στη γῆ χλωμό και νεκρωμένο
Έκλεισε τὰ φτερούγιά του,
Πουλάκι πικραμένο.....

Έφυγε! πάει μακριά,
Άλλου να στήσῃ τῃ φωλιά του
Στους ούρανούs, εκεί, ψηλά!
Θ' άνθίσουν τὰ κλαδιά του.

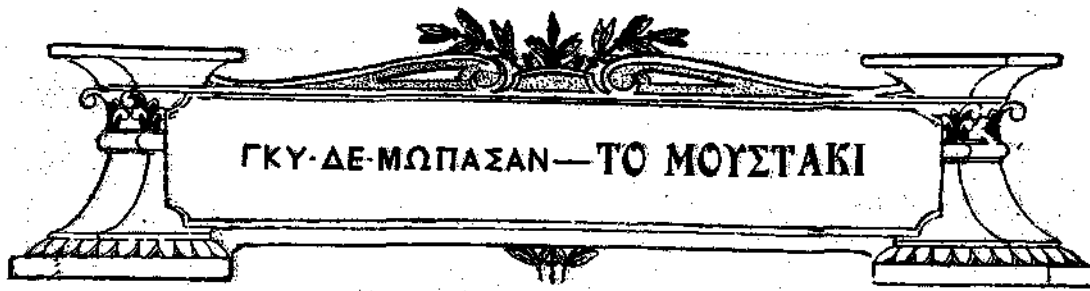
Έδῳ ή γῆ δέν ήτανε
Λίγα, έσὺ να ζήσης,
Με τους άγγέλους έπροεπε
Και σὺ να φτερουγήσης.

Στον μαρμαίνο τάφο σου
Τὰ δάκρυά μου χύνω
Και λευκοφόρο άγγελο
Στους ούρανούs σ' άφίνω.

ΣΟΦΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΟΥ

(Αντίγραφον επιστολής)

γαπητή μου Λουκία, τίποτε νεώτερον. Ζώμεν εντός τῆς αἰθούσης, βλέποντες τὴν βροχὴν. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξερχώμεθα με αὐτὸν τὸν φρικτὸν καιρὸν ἔτσι κ' ἐμεῖς παριστάνομεν κωμωδίας. Τί κουτὰ ποῦ εἶνε, ἀγαπητή μου, τὰ ἔργα τοῦ τωρινοῦ δραματολόγου τὰ προωρισμένα διὰ νὰ παίζονται εἰς τὰς κοσμικὰς αἰθούσας! Τὰ πάντα εἰς αὐτὰ εἶνε δεδιασμένα, χονδροειδῆ, βερειά. Τὰ ἀστειὰ πέφτουν σὰν βόμβαι, σοῦ ἐμπνέουν τὸν πανικόν. Οὔτε πνεῦμα, οὔτε καὶ ἡ ἐλαχίστη χάρις. Αὐτοὶ οἱ λόγοι, ἀλήθεια, δὲν ἤξεύρουν τίποτε ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν αἰθουσῶν. Ἀγνοοῦν ἀπολύτως πῶς σκεπτόμεθα καὶ πῶς δμῖκοθμεν εἰς τὸν κόσμον μας. Θὰ τοὺς ἐπέτρεπα μὲ τὸ παραπάνω νὰ περιφρονοῦν τὰς συνηθείας μας, τὸν κατὰ συνθήκην τρόπον τοῦ ζῆν καὶ ἐν γένει τοὺς τρόπους μας, ἀλλὰ δὲν τοὺς ἐπιτρέπω καθόλου νὰ μὴ τὰ γνωρίζουν. Διὰ νὰ εἶνε ἐξυπνοὶ κάμνουν λογοπαίγνια τὰ ὁποῖα ἐπιτυχῶς θὰ ἐπρόκάλουν τὸν γέλωτα ἐνὸς στρατῶνος διὰ νὰ εἶνε φαιδροὶ, μὰς φουρνίζουν πνεῦμα τὸ ὁποῖον θὰ συνέλεξαν εἰς τὰ ὕψη τῶν ἐξωτερικῶν βουλεβάρτων, εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα ἐκεῖνα τὰ καλούμενα τῶν καλλιτεχνῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐπαναλαμβάνονται ἀπὸ πεντηκονταετίας τὰ αὐτὰ φοιτητικὰ παραδοξολογήματα.

Ἐπὶ τέλος παριστάνομεν θεατρικὰ ἔργα Ἐπειδὴ δὲν εἴμεθα παρὰ δύο γυναῖκες, ὁ σύζυγός μου ὑποδύεται τοὺς ρόλους τῶν ὑπηρετῶν καὶ δι' αὐτὸ ἐξύρισε τὸ μουστάκι του. Δὲν φαντάζεσαι, ἀγαπητή μου Λουκία, πόσον ἤλλαξε! Δὲν τὸν ἀναγνωρίζω πλέον... οὔτε τὴν νύκτα. Ἄν δὲν ἀφίση νὰ ξαναμεγαλώτῃ ἀμέ-

σως τώρα τὸ μουστάκι του, μοῦ φαίνεται πῶς θὰ τοῦ γίνω ἀπιστή. Τόσῳ πολὺ δὲν μοῦ ἀρέσει ἔτσι.

Ἀλήθεια, ὁ ἄνδρας χωρὶς μουστάκι δὲν εἶνε πλέον ἄνδρας. Δὲν μοῦ πολυἀρέσουν τὰ γένεια· παριστάνουν σχεδὸν πάντα τὸν ἄνδρα ἀτημέλητον, ἀλλὰ τὸ μουστάκι ὦ! τὸ μουστάκι εἶνε ἀπαραίτητον εἰς τὴν ἀνδρικήν φυσιογνωμίαν. Ὅχι, ποτὲ δὲν θὰ μπορούσες νὰ φαντασθῆς πῶς τὸ τριχωτὸ αὐτὸ βουρτσάκι ποῦ ἔχει ὁ ἄνδρας ἐπάνω εἰς τὸ χεῖλός του εἶνε χρήσιμον εἰς τὰ μάτια καὶ... εἰς τὰς μεταξὺ συζύγων σχέσεις. Μοῦ ἐπῆλθον ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ πολλοὶ σκέψεις τὰς ὁποίας δὲν τολμῶ καθόλου νὰ σοῦ γράψω. Θὰ σοῦ τὰς εἰπῶ με πολλὴν μου εὐχαρίστησιν.... εἰς τὸ αὐτί. Ἀλλὰ αἱ λέξεις εἶνε τόσῳ δυσεῦρετοι διὰ νὰ ἐκφράσῃ κανεὶς μερικὰ πράγματα καὶ μερικὰ ἀπὸ αὐτὰς, αἱ ὁποῖαι εἶνε ὅπως ἀνεπιτηκτάστατοι, εἶνε τόσῳ ἀσχημοὶ ἐπάνω εἰς τὸ χαρτί, ὥστε δὲν μπορῶ νὰ τὰς χαράξω. Καὶ ἔπειτα, τὸ θέμα εἶνε τόσῳ πολὺ δύσκολον, τόσῳ λεπτόν, τόσῳ σκηνδαλωδές, ὥστε θὰ ἐχρηιάζετο ἀπειροσ ἐπιστήμη διὰ νὰ τὸ θέξη κανεὶς ἀκινδύνως.

Ἐπὶ τέλος! τόσῳ χειρότερον ἂν δὲν μ' ἐνονοῆς. Καὶ ἔπειτα, ἀγαπητή μου, προσπάθησε κάπως νὰ διαβάσῃς μεταξὺ τῶν γραμμῶν.

Ναί, ὅταν ὁ σύζυγός μου μοῦ παρουσιάσθη ξυρισμένος, ἐνόησα ἐν πρώτοις, ὅτι δὲν θὰ ἔχω ποτὲ ἀδυναμίαν πρὸς κανένα ἡθοποιόν, οὔτε καὶ πρὸς ἱεροκήρυκα, ἔστω καὶ ἂν εἶνε οὗτος ὁ πάτερ Διδὸν, ὁ γοητευτικώτερος ὄλων! Ἐπειτα ἔβην εὐρέθην, ἀργότερον, μόνη με αὐτὸν, (με τὸν σύζυγόν μου,) ἡ ἐντύπωσις ὑπῆρξεν ἀκόμη χειρότερα. ὦ! ἀγαπητή μου Λουκία, μὴ ἐπιτρέψῃς ποτὲ νὰ σὲ φιλήσῃ ἄνδρας χωρὶς μουστάκι· τὰ φιλιὰ του δὲν ἔχουν νοστιμάδα, καμμία, καμμία! Δὲν ἔχουν πειὰ, ἐκεῖνο τὸ θέλητρον, ἐκεῖνη τὴν ἀπαλότητα καὶ... ἐκεῖνη τὴν πιπερώδη δριμύτητα, ναί, τὴν πιπερώδη δριμύτητα τοῦ ἀληθινοῦ φιλιῶ. Τὸ μουστάκι εἶνε τὸ πιπεράκι του.

Φαντάσου ὅτι σοῦ κολλοῦν ἐπάνω εἰς τὸ χεῖλος μίαν περγαμνὴν στεγνὴν... ἡ νοτισμένην. Αὕτη εἶνε ἡ θαπεία τοῦ ξυρισμένου ἀνδρός. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον βεβαίως.

Ἦσθεν λοιπὸν ἡ γοητεία τοῦ μουστακιῶ, θὰ

μ' ἐρωτήσῃς; Ἐέρω κ' ἐγώ; Ἐν πρώτοις γαρ γαλιζεὶ ἡδύτατα. Τὸ αἰσθάνεται κανεὶς προτιότερον ἀπ' τὸ στόμα καὶ σοῦ μεταδίδει σ' ὅλον τὸ σῶμα, ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν φρικασίαν θελκτικωτάτην. Αὐτὸ θαπείει, κάμνει τὴν ἐπιδερμίδα τὰ φρίσση ὅλη, προσδίδει εἰς τὰ νεύρα τὸν ἐξάισιον ἐκείνον κραδασμὸν ποῦ μὰς κάνει καὶ λέμε ἐξαφνα φωναχτὰ «ἄ!» σὰν νὰ εἴχαμε ρίγος.

Καὶ στὸν λαιμόν! Ναί, αἰσθάνθηκες ποτὲ κανένα μουστάκι στὸ λαιμό σου; Σὲ μεθὰ καὶ σὲ συσπᾷ, νοιώθεις πῶς κάτι σοῦ κατακυλᾷ στὴν ράχη, πῶς φθάνει ὡς τὴν ἄκρη τῶν δακτύλων. Συστρεφόμεθα, τινάζομεν τοὺς ὤμους, ρίπτομεν πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν, θὰ ἠθέλαμεν νὰ φυγῶμεν καὶ νὰ μείνωμεν εἰς γλυκὴ καὶ ὄχληρόν! Ἄλλ. εἶνε τόσῳ εὐχάριστον!

Τὸ χεῖλος ποῦ δὲν ἔχει μουστάκι εἶνε γυμνὸν καθὼς τὸ σῶμα ποῦ δὲν ἔχει ἱμάτια· καὶ πρέπει νὰ μεσολαβῶν, πάντοτε ἱμάτια, πολὺ ὀλίγα ἂν θέλῃς, ἀλλὰ πρέπει!

Τὸ ξυρισμένον στόμα μοῦ φαίνεται ὡσὰν δάσος ποῦ τὸ ἔκωψαν, γύρω σὲ κάποιαν πηγὴν ποῦ συνήθως πίνομεν καὶ κοιμώμεθα.

Ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως τὸ μουστάκι εἶνε οὐσιώδες. Καθορίζει τὴν φυσιογνωμίαν. Καθίστα τὸν ἄνδρα μελιχίον, τρυφερόν, βίαιον, μπαμπούλαν, κωμωχτήν, τολμητίαν! Ὁ γενειοφόρος ἄνδρας, ὁ ἀληθὴς γενειοφόρος ἄνδρας, ἐκεῖνος ποῦ φέρει ὄλαις τοῦ προσώπου του τὴς τρίχας, (ὦ! τί ἀσχημὴ λέξις!) δὲν ἔχει καμμίαν λεπτότητα εἰς τὴν μορφήν, διότι τὰ χαρακτηριστικὰ εἶνε κρυμμένα. Καὶ τὸ σχῆμα τῆς σιαγόνης καὶ τοῦ πώγωνος εἶνε τόσῳ εὐγλωττον, δι' ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος εἶνε ἱκανὸς νὰ βλέπῃ.

Ὁ μουσταχοφόρος ἄνδρας διατηρεῖ τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὕψος καὶ τὴν λεπτότητα του ἐν ταύτῳ.

Καὶ τί ποικίλας ὕψεις ἔχουν τὰ μουστάκια αὐτὰ! Ἄλλοτε εἶνε ἀνασηκωμένα, φριζαρσμένα, φιλάρεσκα. Αὐτὰ φαίνονται ν' ἀγαποῦν πρὸ παντὸς τὰς γυναῖκας!

Ἄλλοτε εἶνε ὀξεῖα ὡσὰν βελόναι, ἀπειλητικά. Αὐτὰ προτιμοῦν τὸ κρασί, τ' ἄλογα καὶ τὸν πόλεμον.

Καὶ ἄλλοτε πάλιν εἶνε ἀδρά, κλίνοντα πρὸς τὰ κάτω φοβερά. Τὰ μεγαλόσχημα αὐτὰ μουστάκια γενικῶς ὑποκρύπτουν χαρακτηριστὰ ἐξίριετον, καλοκάγαθιν ἢ ὁποῖα φθάνει μέχρις ἀδυναμίας καὶ προδότητα ἢ ὁποῖα συνορεύει με τὴν ἀτολίαν.

Καὶ ἔπειτα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πρὸ παντὸς λατρεύω ὅσον ἀφορᾷ τὸ μουστάκι εἶνε, ὅτι εἶνε γαλλικόν, γαλλικώτατον. Τὸ ἔχομεν ἀπὸ τοὺς προγόνους μας τοὺς Γαλάτας, καὶ παρέμεινεν ὡς τὸ σημεῖον τοῦ ἐθνικοῦ μας χαρακτήρος ἐπὶ τέλος.

Ἐνέχει καύχησιν, διαθέσιν φιλέρωτα καὶ γενναϊότητα. Βρέχεται χαριτωμένα εἰς τὸν οἶνον καὶ εἶνε ἱκανὸν νὰ γελά ἐπίσης μετὰ χάριτος, ἐνῷ αἱ ἄδραὶ γενειῶσαι σιαγόνες εἶνε βαρεταὶ, ἀγροῖκαι εἰς πᾶν ὅ,τι κάμνουν.

Ἴδου ἔτι ἐνθυμοῦμαι κάτι ποῦ μ' ἔκαμε νὰ κλαύσω ἀλύπητα καὶ τὸ ὁποῖον ἐπίσης μ' ἔκαμε, καθὼς παρατηρῶ τώρα, νὰ μοῦ ἀρέσουν τὰ μουστάκια ἐπάνω εἰς τὰ χεῖλη τῶν ἀνδρῶν.

Ἦτο εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ πολέμου, εἰς τὸν πύργον τοῦ πατέρα. Ἦμην κόρη τότε. Μίαν ἡμέραν ἐγενε μάχη πλησίον τοῦ πύργου. Εἶχα ἀκούσει ἀπὸ πρώτας τοὺς κανονιοβολισμούς καὶ τοὺς τουφεκισμούς, καὶ τὰ ἑσπέρας εἰς γερμανὸς συνταγματάρχης εἰσῆλθεν εἰς τὸν πύργον μας καὶ ἐγκατεστάθη ἐν αὐτῷ. Ἐπειτα ἀνεχώρησε τὴν ἐπαύριον. Ἦλθον καὶ αἰδοποιήσαν τὸν πατέρα ὅτι ὑπῆρχον πολλοὶ νεκροὶ εἰς τοὺς ἄγρους. Διέταξε καὶ τοὺς παρέλαβον καὶ τοὺς μετέφερον εἰς τὸν πύργον διὰ νὰ τοὺς θάψῃ ὅλους μαζί. Τοὺς ἐτοποθετοῦν κατὰ μῆκος τῆς μεγάλης λεωφόρου τῶν ἐλάτων, ἐκατέρωθεν, καθὼς προσεκομίζοντο καὶ ἐπειδὴ εἶχαν ἀρχίσει ἡ κακοσμία, ἔριπτον χῶμα ἐπὶ τῶν σαρμάτων των, μέχρις οὐ σκάψουν τὸν κοινὸν λάκκον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δὲν ἐφάνοντο πλέον παρὰ αἱ κεφαλαὶ των αἱ ὁποῖαι ἐφαίνοντο ἀνακύπτουσαι ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, κίτρινωπαὶ ὡς αὐτό, με τὰς κλειστὰς τῶν ὀφθαλμοῦς.

Ἦθέλησα νὰ τοὺς ἰδῶ ἄλλ' ὅταν διέκρινα τοὺς δύο ἐκείνους μακροὺς στοίχους τῶν φρικτῶν ὕψων, ἐνόμισα ὅτι θὰ ἐλιποθύμουν· ἔπειτα ἤρχισα νὰ τὰς παρατηρῶ μίαν πρὸς μίαν, προσπαθῶν νὰ μαντεύσω τί ὑπῆρξαν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι.

Αἱ στολαὶ ἦσαν θαμμέναι, κρυμμέναι κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ ὡς τόσον, ἐξαφνα ναί, ἀγαπητή μου, ἐξαφνα ἀνεγνώρισα τοὺς Γάλλους ἀπὸ τὸ μουστάκι των.

Μερικοὶ εἶχαν ξυρίσει τὰ γένειά των ἀνῆμερα τῆς μάχης, ὡς νὰ ἠθελαν νὰ εἶνε φιλάρεσκοι μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς! Τὰ γένεια των ἐν τούτοις εἶχαν μεγαλώσει ὀλίγον, διότι ἤξεύρεις ὅτι μεγαλώνουν καὶ μετὰ θάνατον. Ἄλλοι ἐφαίνοντο ὅτι εἶχαν γένεια ὀκτῶ ἡμερῶν ἄλλ' ὅλοι ἐπὶ τέλος ἔφερον τὸ γαλλικὸν μουστάκι, εὐδιάκριτον, τὸ ὑπερήφανον μουστάκι, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὡς νὰ λέγῃ: «Μὴ με συγγῆς με τὸν γενειοφόρον φίλον μου, μικροῦλα, ἐγὼ εἶμαι ἀδέρφιν».

Δὲν ἔκμα καλὰ νὰ σοῦ τὸ διηγηθῶ αὐτό. Ἴδου ἐγὼ μελαγχολικὴ τώρα, καὶ ἀνίκανος νὰ φλυαρῶ περισσότερον. Λοιπὸν, χαιρε, ἀγαπητή μου Λουκία, σὲ φιλῶ με ὅλην μου τὴν καρδιά. Ζήτω τὸ μουστάκι!

ΧΡΥΣΑΝΘΗ

ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Με την διακρίνουσαν αυτήν γαλήνην παρέδωκε πρός ολίγων ημερών τὸ πνεῦμα ἡ Ὀλυμπίας Ὀλυμπίου, κόρη τοῦ διακεκριμένου πρώτου τῆς χειρουργικῆς καθηγητοῦ τοῦ Ὀθωνείου Πανεπιστημίου, καὶ ἰδιαιτέρου τοῦ Βασιλέως Ἱατροῦ, Ἰωάννου Ὀλυμπίου, καὶ ἀνεψιά τοῦ ἐκ Κρήτης καθηγητοῦ τῆς ἰατρικῆς ἐν τῷ αὐτῷ πανεπιστημίῳ Ν. Χορτάκη.

Σπανίων προτερημάτων καὶ μορφώσεως, ζήσασα ἐν μέσῳ τῆς ἀριστοκρατίας τῆς πρώτης βασιλείας, ἀνατρυφῆσα μὲ ἀρχὰς καὶ ἰδέας εἰς ἄκρον αὐστηρίας, διήλθεν ὡς φωτεινὸν μετέωρον τὴν ἀχαρὶ ζωὴν τῆς, ἀφήσασα ὀπισθεν ἔχνη αἰγλήεντα.

Ἡ καλλιτεχνικὴ τῆς φύσις ἀναπτύχθη ἐν Ἰταλίᾳ, Μονάχῳ, Βιέννῃ καὶ Παρισίῳ, τὴν ἀνεδειξε καλλίστην τοῦ χρωστικῆς τεχνικῆς, πλεῖστα δὲ ἔργα τῆς ἐδώρηθεν εἰς πολλὰς ἐκκλησίας, πολλὰς φιλικανθρωπικὰς ἀγορὰς συνέδραμεν, ἦλθεν ἀρωγὸς τοῦ Κρητικοῦ ἀγῶνος διὰ ληλείου ἐξ εἰκόνων τῆς καὶ τέλος ἐδώρησε μετὰ θάνατον τὴν ἐξοχὸν ἀντιγραφὴν τῆς Παναγίας τοῦ Ραφαήλ εἰς τὴν Πανακοθήκην, ἔργον βραβευθὲν ἐν Παρισίῳ.

Ἡ Ὀλυμπίας Ὀλυμπίου ἦτο ὁ μοχλὸς τῆς ἰδρύσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων γυναικῶν, συνεργαζομένη μετὰ τῶν πρώτων τῶν Ἀθηνῶν κυριῶν, δοῦσα οὕτω τὴν ἀρχὴν τῆς γυναικείας δράσεως ἐν Ἑλλάδι.

Κατὰ τὸ τελευταῖον ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ταξιδίῳ τῆς, διήλθεν ἐπίτηδες ἐκ τῆς Βρυξέλλης, ἐν Γερμανίᾳ, ὅπου διέμενον ἡ δυστυχὴς ἐστεμμένη ἐξόριστος Ἀμαλία. Ἡ πρώτη τῶν

ἐλλήνων βασίλισσα, τὴν στιγμὴν τῆς ἐπισκέψεως ἦτο ἀπρησολημένη εἰς μίαν λογαρίαν. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἤκουσεν, ὅτι μία ἑλληνίς, ἐκ τῆς θετῆς πατρίδος τῆς, μόλις ἀφίχθαισα, ἐζήτηε νὰ τὴν ἴδῃ, ἀφῆκε τὰ πάντα καὶ ἔδραμε νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ. Κλαίουσα δὲ ὅταν τὴν ἀπεχαιρέτα ἔλεγε: Χαιρετισμοὺς εἰς ὅλους, ἔσοι ἐρωτῶν δι' ἐμέ, κατὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲν, καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν διδάσκαλόν μου.

ΣΚΕΨΕΙΣ

ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟΣ

Κάθε χρόνος ποῦ φεύγει διὰ νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον, ἀφοῦ διανύσῃ τὰς ὁρισμένας του ἡμέρας, πόσας καὶ ποίας ἄρα γε ἀναμνήσεις δὲν ἀφίρει εἰς κάθε θνητόν, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου τὴν ζωὴν συναποφέρει φεύγων καὶ ἕνα μέρος. Πόσας ἄρα γε ἐπάρξεις κατὰ τὸ διάστημα τῆς βασιλείας του ὁ χρόνος αὐτὸς δὲν κατόνησε δυστυχεῖς καὶ δὲν ἐπότισε τὴν ψυχὴν των μὲ τὸ δάκρυ τοῦ στεναγμοῦ καὶ τοῦ πόνου. Καὶ ὁ πτωχὸς ποῦ ἐδεινοπάθησε μὲ τὴν πτώχειαν του καὶ ὁ ἀσθενὴς ποῦ ἐμαρτύρησε μὲ τὴν ἀσθένειάν του καὶ ἐκεῖνος ποῦ ἔχασε μίαν προσφιλή του ὑπαρξίν καὶ ἀκόμη καὶ ὁ φιλάργυρος ποῦ δὲν ἐμέρισε περισσότερα ὅσον τὸ δυνατὸν χρήματα καὶ ὁ φιλόδοξος ποῦ δὲν ἀπέκτησε τὴν δόξαν ποῦ ἐπόθει καὶ τέλος κάθε ἄλλος ποῦ δὲν ἔζησεν ὅπως αὐτὸς ἠθέληεν, αἰσθάνεται κατὰ συνέπειαν μίαν τρομερὰν ἀγανάκτησιν κατὰ τοῦ φεύγοντος χρόνου καὶ τὴν ὥραν ποῦ τὸ φῶς του θ' ἀρχίσῃ νὰ τρεμοσβύνῃ τὸν προπέμπει μὲ τὴν ἀγανάκτησιν αὐτὴν καὶ τὸ ἀνάθεμα τῆς ψυχῆς του...

Ἄλλ' ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸν ἔρχεται πλέον ὁ νέος Χρόνος. Ἄλλαι πάλιν συγκινήσεις! Ὁ καθεὶς δὲν γνωρίζει ἂν θὰ τοῦ φανῇ ἐννοῦς αὐτὸς ἢ θὰ τοῦ χειροτερέσῃ τὴν κατάστασιν. Ἐν τούτοις τὴν ἀνατολήν του θὰ χαιρετίσουν ὅλοι μὲ ἐνθουσιασμόν καὶ ἀγαλλίασιν, θὰ αἰσθανθοῦν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν των ὅλην τὴν γοητείαν ποῦ θὰ σκορπίσῃ γύρω καὶ θὰ ἐγκαινιάσουν τὴν πρώτην του ἡμέραν μὲ εὐχὰς ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον διαπύρους, μὲ δῶρα, μὲ γλυκίσματα, μὲ διαχύσεις. Καὶ ὄνειρα πλέον τότε χρυσοῦφанта θ' ἀρχίσῃ ἡ φαντασία των νὰ ὑφάνῃ, πόθοι γλυκεῖς καὶ ὄρατοι θὰ γεννηθοῦν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν των καὶ ἐλπίδες χρυσοπτέρυγες θὰ πτερυγίσουν, διὲν θὰ εὖρον μίαν εὐτυχίαν ποῦ ἔχασαν ἴσως, καὶ θὰ ἴδων νὰ ἐπανεέλθῃ τὸ γέλοιο εἰς τὰ χεῖλη των ποῦ ἐμαρῶνθησαν...

Καὶ εἶνε αὐτοὶ οἱ δυστυχεῖς λεγόμενοι θνητοί. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι. Εἶνε οἱ εὐτυχεῖς καὶ ἀκόμη περισσότερον οἱ πανευτυχεῖς.

Ἀλλὰ μολοντοῦ εἶνε τοιοῦτοι, ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὰς συγκινήσεις των, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο. Προπέμπουν μὲν τὸν φεύγοντα χρόνον μὲ μεγάλην τὴν εὐχαρίστησιν, δὲν γνωρίζουν ὅμως, δὲν προαισθάνονται καὶ δὲν μαρτεῖουν τί ὁ νέος τοὺς ἐπιφυλάσσει καὶ ὑπὸ ποίους οἰωνοὺς θὰ τὸν διέλθουν. Διὲν ἠμπορεῖ κάλλιστα ὁ νέος αὐτὸς βασιλεὺς νὰ ἔξῃ τὴν ἰδιοτροπίαν ἢ τὴν θέλησιν νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἐκπέσουν τῆς εὐτυχίας των καὶ νὰ ριφθοῦν ἀντ' αὐτῆς εἰς τὸ τέλμα τῆς δυστυχίας, ὥστε νὰ γίνων δυστυχεῖς καὶ ἄθλιοι. Καὶ ὁ πλούσιος νὰ χάσῃ τὸν πλούτον του καὶ ὁ μεγαλόσχημος τὴν ἀξίαν του καὶ ὁ μονάρχης ἀκόμη τὴν βασιλείαν του.

Ποῖος τοὺς ἐγγυᾶται διὲν θὰ πάθουν; Κανεὶς ἀπολύτως.

Αὐτῇ, καθὼς βλέπετε, εἶνε ἡ ματαιότης ὅλων μας καὶ τὴν ὁποίαν εἶνε καὶ θὰ εἶνε ἀδύνατον ποτὲ νὰ ὑπερνικήσωμεν. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ ζωὴ διὰ τὸν καθένα, ἂν ἔξαφρα δὲν σταματήσῃ, τραβᾷ μὲ σὺντροφον τὴν ἐλπίδα πάντοτε, τὸν δρόμον τῆς...

Ἀθῆναι Χ. Δ. ΚΟΥΤΣΦΑΡΗΣ

ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ

Ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος.

Ὁ ὑποστάμενος. - Παρακαλῶ νὰ μοῦ ἀξήσῃς τὸν μισθόν.

Ὁ προϊστάμενος. - Νὰ σὰς ἀξήσω τὸν μισθόν; Ἀδύνατον διὰ τὸ συμφέρον σας, ὁ φόρος τοῦ εἰσοδήματος θὰ σὰς ζημιώσῃ.

Εἰς τὴν Βουλάν.

Ὁ θυρωρὸς. - Ἀλλὰ, κύριε, δὲν εἰμπορῶ νὰ σὰς ἀφήσω μὲ τὴν οὐμβρέλλαν.

Ὁ Κλεάνθης. - Μὰ, ξέφυρετε, μοῦ εἶπον ὅτι ἡ θυζή-τηθὶ θὰ εἶνε θυελλώδη.

Ταξιδίον ἀναψυχῆς.

- Ὁ κύριος σου εἶνε ἐδῶ;
- Ὁχι, κύριε, ἀνεχώρησε διὰ ταξιδίον.
- Ταξιδίον ἀναψυχῆς, ἴσως;
- Δὲν πιστεύω, ὁ κύριος ἀνεχώρησε μετὰ τῆς κυρίας ἀλλὰ δὲν τὰ ἔχουν καλά.

Ψυχραιμία.

Εἰς κατάδικος πρὸ τῆς λαμητόμου ζητεῖ τὴν ἀδειαν ν' ἀπευθύνῃ ὀλίγας λέξεις εἰς τοὺς παρισταμένους. Μετὰ τινα λεπτά ὁ δήμιος τὸν ἐρωτᾷ:

- Θὴ τελε ὡση σύνταμα ὁ λόγος σου; ἄλλως θὰ σὲ διακόψω.

Καὶ ὁ κατάδικος ἀξιοπρεπῆς.

- Φίλε μου, ἐδῶ σ' ἔφεραν διὰ νὰ μοῦ κόψῃς τὸ κεφάλι καὶ ἔγι τὸν λόγον.

Ἀπὸ τὸν χορὸν τοῦ Παρναδοῦ.

- Δεσποινίς, εὐχαρίστως ἤκουσα ὅτι ἀγαπᾶτε τοὺς Γάλλους....

- Τοὺς γάλλους! Πράγματι τοὺς προτιμῶ..... φητούς.

- Γὰ πὲς μου, ἀλήθεια, ἐσὺ ποῦ βλέπεις κάθε μέρα τόσο κίσιμο μεθυσμένο, πότε οἱ πελάτες ἀρχίζουν νὰ μεθοῦν;

- Χμ! Πίνουν, πίνουν καὶ μόλις τοὺς πάμε τὸ λογαριασμό, ἀμέσως χάνουν τὰς αἰσθήσεις των.

- Σπανίως, κύρ Νίκο, νὰ γορίσω ἀπὸ κυνήγι χωρίς λαγό.

- Καὶ κάθε πότε πᾶς κυνήγι;

- Οὔσου! Εἶχα πέντε χρόνια νὰ πάω....

Εἰς τὸν Στρατῶνα.

Ὁ λογίος πρὸς νεοσέλλεκτον. - Πέντε ἡμέρες κράτησι, διότι ἐμουτζούρωσες τὸν τοῖχον μὲ τὰς εἰκόνας τοῦ ταγματάρχου καὶ ἄλλων ζώων.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΛΒΗΚΟΥ ΚΟΥΙΝΤΕΤΟΥ

Τὸ Ἑλληνικὸν Κουίντέττο ἐπιθυμοῦν νὰ συντελέσῃ κατὰ τι εἰς τὴν παραγωγήν Ἑλληνικῆς μουσικῆς δωματίου (musique de chambre), προκαλεῖ τοὺς βουλομένους ἐκ τῶν Ἑλλήνων συνθετῶν εἰς διαγώνισμα ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους:

- 1) Εἶνε δεκτὰ πρὸς ἐκτέλεσιν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κουίντέττου ἔργα Ἑλλήνων συνθετῶν διὰ μουσικὴν δωματίου, ἦτοι κουίντέττα, κουαρτέττα, τερτσέτα, σονάτες κτλ. στελλόμενα πρὸς αὐτὸ (ὁδ. Ἀριστοτέλους 24 β') ἀπὸ σήμερον μέχρι τῆς 15 Μαρτίου 1912 τὸ βραδύτερον.
- 2) Ὅσα ἔργα ἠθέλων ἀποσταλῇ ἐντὸς τῆς ὥρι-

σμένης προθεσμίας καθαρογεγραμμένα εις τὴν παρτιούραν καὶ εἰς χωριστὰ δι' ἑκάστον ὄργανον μέρη θὰ ἐκτελεσθῶσιν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κουίντέτου δημοσίᾳ εἰς ἑκτακτὸν Ἑλληνικὴν Συναυλίαν ἐντός ἐνός μηνὸς ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας.

3) Τὰ ὀνόματα τῶν οὕτω διαγωνισθησομένων συνθετῶν, ἀπαραίτητως γινώστα μόνον εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Κουίντετο, δὲν θὰ ἀναγράφονται εἰς τὸ πρόγραμμα, ἀλλ' ἑκάστον ἔργον θὰ σημειοῦνται ἀπλῶς δι' ἐνὸς ἀριθμοῦ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς Συναυλίας ἅπαντες οἱ ἀκροαταί, χρησιμοποιοῦντες ὡς ψηφοδέλτια τὰ εἰσιτήριά των, θὰ ψηφίσωσιν, ἦτοι θὰ σημειώσῃ ἑκάστος ἐπὶ τοῦ εἰσιτηρίου τὸ κατὰ τὴν ἀτομικὴν του γνώμην ὀραϊότερον ἔργον, συμφώνως μὲ τὸν ἐν τῷ προγράμματι ἀναγραφόμενον ἀριθμόν. Εὐθὺς ἀμέσως θὰ γίνῃ ἡ διαλογὴ καὶ θὰ βραβευθῇ ἐκεῖνο ἐκ τῶν ἔργων, τὸ ὁποῖον θὰ λάβῃ τὰς περισσότερας ψήφους. Τὸ ὄνομα τοῦ νικητοῦ συνθετοῦ θὰ ἀναγγελθῇ τότε ἀπὸ σκηνης, θὰ λάβῃ δὲ οὗτος ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κουίντέτου χρυσοῦν ἀναμνηστικὸν μετάλλιον.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ 1912. — Ἐκδόθεν ἐν Σύρῳ ὑπὸ τῶν κ.κ. Μ. Δαλαζίου, Ν. Πολέμη, Ν. Κέη, Γ. Συνοδοῦ. Μὲ παικλίαν ὕλην καὶ πολλὰς καλλιτεχνικάς εἰκόνας, τὸ ἐφετεῖον «Ἡμερολόγιον» εἶνε ὀρατότατον καὶ ἀπαραίτητον διὰ τὰς οἰκογενείας ἀπόκτιμα. Τιμᾶται Δραχ. 1.50.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ «Πινακοθήκης Ἑλληνικῆς Ἐπιθεωρήσεως». — Ἐξεδόθη κατὰ μιστοὺς ἐξ ἐκλεκτῆς ὕλης διακεκριμένων συνεργατῶν καὶ ὀραίων εἰκόνων τὸ Ἡμερολόγιον «Πινακοθήκης — Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσεως» ἐκ 300 σελίδων. Περιλαμβάνει πρωτότυπον καὶ ἐνδιαφέροντα ὕλην, μελέτας ἐπιστημονικάς, διηγήματα, ἀρχαιολογικά ἄρθρα κ.λ.π. Τὸ συνιστᾶμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας θερμῶς. Ἀπευθυντέον εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον «Ἐστίας» — Ἀθήνας.

Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΡΟΕΣΠΕΡΙΣ ΤΗΣ «ΤΕΧΝΗΣ»
Ὁ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Δ. Καλογεροπούλου κεισώστατος ἀλλογος «Τέχνη» ἔδωκε καὶ τὴν δευτέραν Συναυλίαν του μὲ πολλὴν ἐπιτυχίαν. Ἡ Δις Μοῦσε μετὰ τοῦ κ. Μπονάου ἐπαίξαν ἐν δυσκολώτατον ἅ quatre mains, ὁ κ. Α. Γιαννόπουλος ἔξεπλῆσαν ὀραϊότατα ἐπὶ τοῦ βιολίου τὴν γκαβότταν τοῦ Ράφ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου τῆς Δδος Ζαγγερῖν ὁ, εἴτα ἡ Δις Ἀθανασιάδου ἐψάλλε τὸν Τσιντ τοῦ Μασσενὲ καὶ τὴν Ρουσιγιὸν τοῦ Βιανέζη, συνοδευόμενης τῆς Δδος Μόσσερ. Ἡ Δις Π. Γρουπάρη ἀπήγγειλε μὲ πολλὴν χάριν τὸν Ματρώζον τοῦ Στρατήγη καὶ ποιήματα τοῦ Πολέμη. Πλήθος κόσμου ἐτίμησε τὴν λαμπρὴν ταύτην προεσπερίδα, ἀποκομίσας τὰς ἀρίστας τῶν ἐντύψεων.

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ. — Διμηνιαῖον ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν ἀρχισυντάκτης καὶ διευθυντῆς Σ. Γ. Βλαβιανὸς ὑφηγητῆς τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου κλπ. τίμημα συνδρομῆς ἐτησίως Ἑσωτερικοῦ δρ. 10. Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 10.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ «ΗΧΩ». — Περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Χανίοις. Συνδρομὴ ἐτησίως δρ. 5 ἐξάμηνος 3.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ «ΗΧΟΥΣ» 1912 Τιμᾶται δρ. 1.

ΣΠΗΛΙΟΥ ΧΑΡΑΜΗ (ὀφθαλμιάτρου). — Τίτλοι, πρωτότυποι ἐργασίαι, μελέται ἐπιστημονικαί, ἐπιστημονικὴ δράσις.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

26. Αἶνιγμα.

Τὸ ἐν μου φέρ' ὑπέθεσιν,
Τὸ ἄλλο εὐωδίαν
Τὸ δλον φέρει δίκρυα
Καὶ θλίβει τὴν καρδίαν

27. Αἶνιγμα.

*Ἄνευ τοῦ πρώτου εὐκολα
Τὸ δευτέρον δὲν θὰ γευθῆς
*Ἄνευ τοῦ δλου πάντοτε
Εἰς τὴν φρεσὶν μανθίν
Κε' εἰς τὴν φύσιν τὴν ἀγρίαν
Τοῦ πρώτου μου θὰ ἐκτεθῆς

29 Ἑλλειποσύμφωνον

*η**ά**ω** ἀεὶ *ο**ἄ**α**ο**ε**σ**.

29 Φωνηεντόλιπον

χ*λ*π*ς π*λ*μ*ς γ*ρ *δ*λφ**

Λύσεις 14ου

- 20 Ρόαξ
21 Κτῆσον ὄνομα καλὸν
ὑπὲρ πλοῦτον πολὺν
22 Δις ἐξαμαρτεῖ
οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ

ΑΔΑΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΦΥΣΕΩΣ».

Α. Α. Πάτρας. Σᾶς ἀπηγγήσαμεν. Ἀναμένομεν νεωτέραν σας. Ν. Μ. Βάλον. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη ὡς καὶ περιεχόμενα. Εὐχαριστοῦμεν. Ἐγράψαμεν. Γ. Π. Σύρον. Στερούμεθα εἰδήσεών σας καὶ ἀποροῦμεν. Ἀπαντήσατε παρακλοῦμεν. Γ. Σ. Μαγγάλια. Ἐπιστολὴ, δελτάρια καὶ συνδρομὴ ἐλήφθησαν. Ἀπηγγήσαμεν. Θ. Φ. Ἀλεξάνδρεια. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν. Φ. Μ. Κάισρον. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Ἐγράψαμεν. Α. Ρ. Βατούμ. Ἀποροῦμεν διὰ βραδύτητα. Ἀπαντήσατε. Γ. Τ. Πειραιᾶ. Συνδρομὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. Κ. Σ. Σουεζ. Συνδρομὴ ἐλήφθη. Σᾶς ἐνεγράψαμεν. Κ. Α. Κωνσταντίνου. Τόμοι «Φύσεως» καὶ «Πανοράματος» σᾶς ἐστάλησαν. Γ. Κ. Ἀλεξάνδρεια. Ἐπιταγὴ καὶ φωτογραφίαι ἐλήφθησαν. Ἐχει καλῶς. Ἀπαντήσαμεν. Ε. Σ. Φάρμακτον. Ἐπιστολὴ καὶ συνδρομὴ σας ἐλήφθη εὐχαριστοῦμεν πολὺ. Π. Α. Καλάμας. Συνδρομὴ σας ἐλήφθη, εὐχαριστοῦμεν. Ζητούμενα φυλλάδια σᾶς ἐστάλησαν.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ καθυστεροῦντες ἔτι συνδρομαὶ τῆς «Φύσεως» ὅπως εὐαρεστοῦμενοι, ἀποστελλῶσιν ἡμῖν ταύτας συντόμως, καθόσον θέλομεν διακόψει ἐν ἐναντία περιπτώσει τὴν περαιτέρω ἀποστολὴν τῶν τευχῶν. Ἐλπίζομεν, ὅτι οὗτοι ἀναλογιζόμενοι τὸ δίκαιον καὶ τὰς δαπάνας ἡμῶν θέλοσι σπεύσει, χωρὶς νὰ ἀναμεινωσι καὶ ἰδιαίτεραν εἰδοποιήσιν μας.